

Справка за отразяване на постъпили коментари и предложения от съгласуване със заинтересованите страни на проект на Единни указания за кандидатстване с концепции за Интегрирани териториални инвестиции (втора покана), по процедура BG16FFPR003-2.003 „КОНЦЕПЦИИ ЗА ИНТЕГРИРАНИ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ (ИТИ) – 2“

№	Подател	Коментар	Становище на УО
BG16FFPR003-2.003-COM1	MC_PCIE@ mig.government.bg	Във връзка с обявените за обществено обсъждане Единни указания за кандидатстване с концепции за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ)-2, в качеството на Управляващ орган на програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 (ПКИП 2021-2027), бихме искали да обърнем внимание, че на заседание от 06.03.2025 г. Комитетът за наблюдение на ПКИП 2021-2027 одобри промени в Програмата, вкл. такива, свързани с обхвата на подкрепяните дейности чрез подхода ИТИ, като за посоченото Ви информирахме с писмо наш изх. № 26-У-41/14.02.2025 / Ваш вх. № 90-05-426/17.02.2025 г. Одобренията от Комитета за наблюдение промени по ПКИП 2021-2027, свързани с прилагане на подхода ИТИ, запазват като цяло специфичните изисквания, заложили по приключилата първа процедура за подбор на КИТИ, но се разширява целевата група на подкрепа както по отношение на мерките с безвъзмездно финансиране, така и по отношение на тези, подкрепяни чрез финансов инструмент като се обхващат предприятията на	Приема се, отразено в документацията.

		територията на цялата страна, а не само тези на територията на индустриалните паркове. Управляващият орган на ПК ИП 2021-2027 извърши съответните промени в Единните указания за кандидатстване с концепции за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ)-2, като коригираните документи ще бъдат изпратени по официален път на Управляващия орган на програма „Региони в растеж“ 2021-2027.	
BG16FFPR003-2.003-COM2	prsr_karlovo@abv.bg	Във връзка с възможностите за включване на дейности в Здравна и социална инфраструктура, възниква следния въпрос: Допустимо ли е включване на дейности по СМР/СРР за адаптиране на помещения ,в които ще се разположи новодоставена медицинска апаратура?	Да, допустимо е, в случай че спецификата на медицинското оборудване го налага.
BG16FFPR003-2.003-COM3	mayor@troyan.bg	В проекта на Единни указания за кандидатстване с Концепции за Интегрирани териториални инвестиции (втора покана), една от допустимите дейности по Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. е жилищно настаняване. В специфичните изисквания от проекта на насоки са посочени следните мерки в тази връзка: - Осигуряване на модерно и достъпно жилищно настаняване, вкл. и на уязвими групи от населението и други групи в неравностойно положение, вкл. роми; - Подкрепа за прилагане на иновативни подходи за финансиране на жилищната политика в общините; - Насърчаване на архитектурния дизайн и изграждането на жилища, прилагащи принципи за	Приема се частично. Допустимите дейности по ПРР включват осигуряване на модерно и достъпно жилищно настаняване, вкл. и на уязвими групи от населението и други групи в неравностойно положение, вкл. роми. Т.е. дейността не е ексклузивно насочена само и единствено към уязвими групи от населението и други групи в неравностойно положение, вкл. роми. Същевременно, изискването за осигуряване на десегрегационен характер на модела при интервенциите, свързани с жилищно настаняване, е валидно за всички целеви групи, към които е насочена съответната дейност. В Приложение 5 е указано, че в подкрепените по ПРР общински жилища приоритетно ще бъдат настанявани

	устойчивост на околната среда, със специално внимание към смекчаването и адаптирането на изменението на климата. В текстовете по-надолу от единните указания е развит въпросът, когато се изпълняват мерки, свързани с маргинализираните групи, в т. ч. ромите. В контекста на хоризонталния принцип „Насърчаване на равенството между мъжете и жените и недискриминацията“ изрично е записано, че „В случай на интервенции, свързани с жилищно настаняване, десегрегационният характер на модела следва да бъде осигурен чрез подкрепа за жилища, чието физическо местонахождение осигурява пространствена интеграция на маргинализираните групи в обществото и не допринася за тяхната сегрегация, изолация и изключване, като не се допуска създаването на обособени територии. Физическото местонахождение на жилищата следва да осигурява техническа инфраструктура (комунална – вода, електричество, газ и други), достъп до социална, здравна и образователна инфраструктура (училища, детски ясли и градини, социални услуги, здравни заведения).“ Посоченият цитат, а също така и частта от Приложение 5 Допълнителна информация към поле „Действия за гарантиране на равенство, приобщаване и недискриминация“ (Уязвими групи), свързана с това кой приоритетно да бъде настаняван в подкрепените от ПРР жилища, имат твърде ограничителен характер и не допринасят за прилагане на иновативни подходи за финансиране	представители на определени целеви групи. Това не изключва настаняване и на други целеви групи, при съответната обосновка за липса на необходимост от подкрепа на уязвими и маргинализирани групи, които са с предимство съгласно ПРР. Критерий 3 за приоритизация касае цялостната Концепция за ИТИ и всички включени в нея дейности, а не само дейността по ПРР за жилищно настаняване. В този смисъл критерият е важен и приложим от гл. т. и на други дейности и програми – напр. социална инфраструктура по ПРР, както и на дейностите по ПО и по ПРЧР. В тази връзка критерият не може да отпадне. Не се приема предложението за удължаване на продължителността на проектите по ПРР. Приема се предложението за намаляване на минималната стойност на дейност, включена в концепция за ИТИ и предвидена за изпълнение с ресурс от ПРР.
--	---	--

		на жилищната политика в общините, което е мярка допустима за финансиране. Ограничителното прилагане на предлаганите мерки свързани с жилищното настаняване се потвърждава и от заложения критерий 3 за приоритизация на комбинирани концепции за ИТИ от Звеното за предварителен подбор към РСР а именно „3. Концепцията за ИТИ адресира уязвими групи, които са количествено определени“, който от своя страна не отразява реалните характеристики и потребности на съответната територия, обхваната от концепция за ИТИ. Концепцията ще бъде ошетена, ако тя не адресира уязвими групи, а отразява други обществено значими потребности. Община Троян счита, че демографските проблеми, жилищната политика и осигуряването на необходимата работна ръка са взаимно свързани въпроси, които изискват внимателно планиране и координирани усилия от страна на правителство, община, бизнес, общество. За тяхното управление са необходими комплексен подход и дългосрочна визия. Интегрираният териториален подход, базиран на местните специфики, насочен към ефективното използване на потенциала на всяка територия, при тесен диалог и сътрудничество между институциите и останалите заинтересовани страни, може да е един от лостовете за решаване на демографските проблеми. Още повече, че по своята същност Концепцията за ИТИ представлява една или повече проектни идеи за една или няколко дейности/инвестиции, които в	
--	--	--	--

		комбинация помежду си или с други осъществени или предстоящи инвестиции на дадена територия с общи характеристики и/или потенциали за развитие, служат за осъществяването на конкретна цел или приоритет от ИТСП на съответния регион за планиране от ниво 2.. Дейностите и инвестициите в ИТИ следва да отговарят на хоризонталните принципи на ЕС. Водени от изложеното, и предвид интегрирания ефект на концепцията за ИТИ, считаме, че посочените по-горе изисквания и критерии по отношение на жилищното настаняване и жилищната политика въобще, са твърде ограничителни и следва да бъдат сериозно преразгледани, с оглед на което предлагаме: 1. Да се редактират текстовете, свързани с доказване на десеграционния характер на модела, предвид на това, че правилата и условията за осигуряване на модерно и достъпно жилищно настаняване трябва да са еднакви за всички и всеки да има равен достъп до тях, независимо към каква социална група принадлежи; 2. Дейностите по жилищно настаняване да не се отнасят приоритетно за посочените в Приложение 5 целеви групи, а да се даде възможност на общинските съвети като орган за местното самоуправление да регламентират при какви условия ще бъдат предоставяни жилищата, с оглед спецификите на съответната територия, например предоставяне на лица, включително млади специалисти/експерти, от които има нужда местната икономика, здравеопазването, социалните услуги в общността и т. н.	
--	--	--	--

		3. Да отпадне цитирания по-горе критерий „3. Концепцията за ИТИ адресира уязвими групи, които са количествено определени“ Също така, предвид спецификата на дейностите допустими за финансиране по Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. предлагаме планираната продължителност на тези проекти да бъде отново до 36 месеца, но не по-късно от 31.12.2029 г., а не както е посочено в проекта на Единни указания за кандидатстване (втора покана) - 24 месеца. Поради интегрирания характер на дейностите и изискването на Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. всеки партньор да подава отделно проектно предложение за изпълняваните от него дейност/-и, предлагаме минималната стойност на дейност, включена в концепция за ИТИ и предвидена за изпълнение с ресурс от ПРР, да се редуцира на 500 000 лв.	
BG16FFPR003-2.003-COM4	projects@gabrovo.bg	Във връзка с представени Насоки за кандидатстване с концепции за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) – втора част, представяме следните коментари: 1. Преосмисляне на ограничението максимална стойност на дейност, включена в концепция за ИТИ и предвидена за изпълнение с ресурс от ПРР да е 10 млн. лв. Предложение: да бъде поне 20 млн.	1. Не се приема. Опитът и научените уроци от първата процедура за прием на КИТИ, както и напредналия етап от изпълнението на програмата показва, че е необходимо поставяне на ограничение за максимална стойност на дейност, включена в концепция за ИТИ и предвидена за изпълнение с ресурс от ПРР. В случай, че кандидат има предложение за дейност по ПРР, надхвърляща 10 млн. лв., тя би могла да се оформи в КИТИ като няколко самостоятелни по-малки дейности/обекти, ако е приложимо.

	2. Преосмисляне на срока за изпълнение на дейностите по ПРР- „Планираната продължителност на предвидените за изпълнение проекти, финансирани по ПРР 2021-2027 г., включително дейностите, предвидени в тях, не следва да надвишава 24 месеца“ Предложение: да бъде поне 30 м. 3. Преосмисляне на ограничението за кандидатстване по групите дейности, които бяха допустими по първа фаза – екологосъобразна мобилност, културна и спортна инфраструктура. Допускането на повече дейности ще доведе до по-голяма интегритет и допълване на концептуалните идеи. 4. В категория образователна инфраструктура са заложили дейности и индикатори относими по-скоро за детски градини и училища. 5. При критерии за приоритизация: - В концепцията за ИТИ са включени дейности, които се предлага да бъдат подкрепени по всички 6 участващи програми, за да получат най-голям брой точки – 20 т. Считаме, че подкрепа в ИТИ от всички участващи програми е трудно постижима, пример: Подкрепа по ПОС е трудно защитима в категория „образователна“ или „социална“ инфраструктура, като се има предвид, че във втора покана за КИТИ категориите на интервенция по ПРР са ограничени.	2. Не се приема. Предвид напредналия етап на изпълнение на програмния период и ограниченията за размера на дейностите по ПРР, оптималният срок за изпълнение на проектите е 24 месеца. 3. Не се приема. Групите дейности по ПРР, включени в допустимия обхват на настоящата процедура, е определен след анализ на резултатите от първата процедура за прием на КИТИ, както и на изпълнението на ПРР в цялост. Ангажиментите, поети в програмата, могат да бъдат изпълнени само с определените в проекта Указания допустими дейности. 4. Дейностите и индикаторите произтичат от одобрената ПРР. Не е представено конкретно алтернативно предложение. 5. Не се приема. Начинът на точкуване по цитирания критерий за приоритизация обхваща всички теоретични възможности за комбиниране на различни дейности от различните програми. Получаването на максимални точки по този критерий не е задължително и не е условие за допустимост. 6. Не се приема. Начинът на финансиране на мерките за енергийна ефективност по ПРР в многофамилни жилищни сгради произтича от одобрената програма и документите към нея.
--	--	--

		Трудна би била и комбинация между „образователна“ или „здравна“ инфраструктура с Програма „Конкурентоспособност“ 2021-2027 г. Предложение: Промяна в начина на точкуване. 6. Унифициране на изискванията по отношение на финансиране на многофамилни жилищни сгради – към момента различни Програми, управлявани от МРРБ, финансират дейности в многофамилни жилищни сгради, като изискванията за съфинансиране са различни.	
BG16FFPR003-2.003-COM5	info@bakep.org	1. Във връзка с изискването „Всички дейности, предвидени за финансиране със средства от Европейските фондове в подаваните концепции за ИТИ задължително трябва да са в съответствие с ИТСР на регионите от ниво 2 (подход „отдолу-нагоре“).“, предлагаме същото да бъде допълнено с възможността предвидените за финансиране дейности да бъдат в съответствие с ИТСР на регионите от ниво 2 или в съответствие с ПИРО на съответната община – партньор в концепцията за ИТИ. Мотивите за това са, че стратегическите документи, в т.ч. ИТСР и ПИРО принципно са отворени документи, които подлежат на актуализация съгласно определените в ППЗРР обстоятелства. Респективно, когато дейностите, включени в концепцията за ИТИ са част от ПИРО на съответната община – партньор, но не са изрично упоменати в ИТСР на съответния регион от ниво 2, то следва да се представи обосновка как е приложено подходът „отдолу-нагоре“ за избор на	1. Не се приема. Основните териториални стратегически документи за изпълнение на инструмента ИТИ е ИТСР на регионите за планиране от ниво 2. В този смисъл е задължително всички дейности, предвидени за финансиране със средства от Европейските фондове в подаваните концепции за ИТИ да са в съответствие с ИТСР на регионите от ниво 2. Поради тази причина е включен следният критерий за допустимост: „Концепцията за ИТИ е в съответствие с целите/приоритетите на ИТСР, като адресира конкретни нужди или потенциалите за развитие на региона или предвижда за изпълнение мерки, идентифицирани в ИТСР“. Същевременно, предвидено е представяне на документ за съответствие с ПИРО само в случаите на мерки, изпълнявани на територията на 10-те големи общини в обхвата на Приоритет 1 на ПРР, тъй

		предложената дейност в концепцията за ИТИ. Съответното допълнение да се направи и в критериите за допустимост. 2. Във връзка с условието, че „На фаза 2 УО ще проверява дали болницата има право на конкретните дейности, за които е предвидено закупуване на диагностична апаратура и ще се изискват съответните разрешения на МЗ“, предлагаме тази проверка да се извършва още по време на фаза 1. Мотивите за това са, че дадена концепция, която включва такива дейности може да бъде приоритизирана за финансиране, но по време на фаза 2, ако бъде установено, че болницата няма право на конкретните дейности, за които е предвидено закупуване на диагностична апаратура, то това ще доведе до отхвърляне на цялата концепция. Респективно, това ще доведе до ощетяване на останалите партньори в нея, включително до извършването на допълнителни разходи от тяхна страна, свързани с подготовката на проектно предложение на фаза 2, което може да се избегне още на фаза 1. 3. Във връзка с условието, че „При подбора на проектни предложения на фаза 2 съответствието с картите на нуждите по сектори ще бъде проверявано от УО и ще бъде критерий за допустимост“, предлагаме условието да се счита за изпълнено, в случай, че е представено писмо от съответния компетентен орган, с което се удостоверява че: 1) Предвидените инвестиции в конкретния обект съответстват на националните	като основните стратегически териториални инструменти по Приоритет 1 на ПРР са ПИРО. 2. Не се приема. Болниците са наясно с какви разрешения разполагат и на какви диагностични дейности имат право. Логиката на изпълнение на фаза 1 предполага кандидатстване с проектни идеи, а не с детайлно описани дейности и разходи, поради което не се изисква и респективно не е възможно да се направи детайлен преглед на предвидената за закупуване апаратура и доколко тя представлява апаратура за диагностика на конкретен вид заболявания. На фаза 1 се идентифицира нуждата и нейната приоритетност и се оценява съответствието с ИТСР. На фаза 2 се прави подробно планиране на изпълнението и съответно описание на дейностите и разходите. В допълнение, поради спецификата на тази проверка, на фаза 2 УО на ПРР ангажира специалисти от МЗ, които да съдействат за проверката, което не може да се осигури на фаза 1. 3. Не се приема. Кандидатите са длъжни да се съобразяват с допустимите дейности и обекти и да включват в своите КИТИ обекти, които са в съответствие с картите на нуждите по сектори. Това е неотменно изискване по програмата. Същевременно, за фаза 1 УО е дал известна гъвкавост/условия, в случай че към този момент обектите не фигурират в картите. УО на ПРР няма ангажимент и правомощия за
--	--	---	---

		приоритети в сектора; 2) Компетентният орган се ангажира да включи в картата съответния обект до подаването на проектно предложение на фаза 2. В случай, че до кандидатстване с проектно предложение на фаза 2 съответният компетентен орган все още не е актуализирал картата на нуждите за съответния сектор, то УО на ПРР да изиска това служебно, тъй като бенефициентите няма как да задължат или проследят дали съответният компетентен орган е изпълнил поетия ангажимент. 4. Във връзка с условието от критериите за допустимост „В случай на интервенции, свързани с енергийна ефективност или обновяване или изграждане на сграден фонд, за същите е предвидено интегрирано изпълнение на мерки за зелена градска инфраструктура“, считаме, че същото следва да отпадне, тъй като в Единните указания за ИТИ – втора покана не е предвидено финансиране на мерки за зелена градска инфраструктура. 5. Считаме, че поради ограничения финансов ресурс по ПО1 и неговото неравномерно разпределение между 10-те големи градски общини, е необосновано да се дават 10 т. по предложения критерий № 5 от Критериите за приоритизация на комбинирани концепции за ИТИ. Това третира неравнопоставено онези от 40-те общини, които поради ограниченото финансиране по ПО1, не биха могли да привлекат като партньор в КИТИ една от 10-те големи	влияние върху политикоправещите ведомства да включват едни или други обекти в съответните карти и/или да актуализират картите. 4. Не се приема. За всяка група дейности е допустимо използването на код 079 „Опазване на природата и биологичното разнообразие, природно наследство и ресурси, зелена и синя инфраструктура“ – виж Приложение Б5. В рамките на този код, на фаза 2 следва да се планират мерките по ПРР за зелена градска инфраструктура, които задължително трябва да съпътстват интервенциите, свързани с енергийна ефективност или обновяване или изграждане на сграден фонд. 5. Не се приема. Привличането като партньор в КИТИ на една от 10-те големи градски общини не е задължително. Партньор може да бъде заинтересована страна от територията на 10-те големи градски общини, а не самата община, в зависимост от спецификата на дейностите и същността на КИТИ. 6. Приема се. В Приложение Б4 „Методика за подбор и приоритизация“ е дефиниран начинът на оценяване по този критерий. 7. В раздел 20 „Допълнителна информация необходима за оценка на проектното предложение“ от Формуляра за кандидатстване е указано каква информация следва да бъде
--	--	--	---

		градски общини. Предлагаме по този критерий максималният брой точки да се намали от 10 на 5. 6. Считаме, че формулировката на критерия „Принос към удовлетворяване на нуждите и оползотворяване на потенциалите на региона“ от Критериите за приоритизация на комбинирани концепции за ИТИ от широкия състав на РСР е субективна, тъй като не е дефинирано какво означава „машабен принос“, както и „принос, който се счита за съществен, но не може да се определи като машабен“. С оглед гарантиране на по-висока обективност и равнопоставеност при приоритизацията на концепциите за ИТИ, да се дадат количествени измерители за „машабен принос“ и „принос, който се счита за съществен, но не може да се определи като машабен“, например чрез обхванат % от населението от общия брой население на съответния регион от ниво 2 или друг обективен количествен измерител. 7. Приложеният образец на Формуляр за кандидатстване е с празни полета и не става ясно какви раздели и с каква информация следва да бъдат попълвани.	попълвана в съответните полета. В допълнение, към документацията е Приложено Приложение Б8 „Указания за попълване и подаване на формуляра“, в което е описано каква информация в кое поле се попълва.
BG16FFPR003-2.003-COM6	proekti_silistra@abv.bg	1. Ограничен срок за изпълнение на КИТИ в рамките на 24 месеца: В настоящият Проект на Насоки за кандидатстване на стр. 65, Срок за изпълнение на проектите по Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. е записано: „Планираната продължителност на предвидените за изпълнение проекти, финансирани	1. Приема се частично. Не се приема предложението за удължаване на срока за изпълнение на проектите по ПРР. Предвид напредналия етап на изпълнение на програмния период и ограниченията за размера на дейностите по ПРР, оптималният срок за изпълнение на проектите е 24 месеца. Същевременно, продължителността на КИТИ,

		по ПРР 2021-2027 г., включително дейностите, предвидени в тях, не следва да надвишава 24 месеца.“. Въпреки ясното структуриране на процедурата, считаме, че този срок е твърде кратък, което създава сериозни затруднения за кандидатите и може да компрометира качествено реализиране на проектите. Изпълнението на КИТИ е комплексен и многоетапен процес. Той включва инфраструктурни дейности, които често са сред основните приоритети и изискват значително време за подготовка – включително изготвяне на строителни проекти, получаване на необходимите разрешителни, провеждане на обществени поръчки и изпълнение на строително-монтажните работи. Всеки от тези етапи има свои специфики и рискове от забавяне, които могат да доведат до затруднения в спазването на крайния срок. Не на последно място, административната координация между различните институции също отнема време. Получаването на становища от компетентни органи, одобрения и съгласувания е процес, който трудно може да бъде ускорен, особено когато става дума за проекти с по-голям мащаб и стратегическо значение. В допълнение, пазарната динамика – включително колебанията в стойността на строителните материали, сроковете за доставки и промени в законодателството – може допълнително да забави изпълнението и да постави под риск завършването на проектите в срок. С оглед на тези фактори, настоящият срок за изпълнение изглежда недостатъчен и би могъл да доведе до риск от некачествена реализация, непълно изпълнение на заложените дейности или	която включва няколко отделни дейности, не е ограничена до 24 месеца. Тя може да бъде удължена, в зависимост от последователността на дейностите и допустимата продължителност на проектите по всяка от програмите. 2. Не се приема. Кандидатстването по процедурата е опростено, ограничени са и допустимите дейности по някои от програмите, в сравнение с първата процедура за прием на КИТИ. Напредването в изпълнението на програмния период не позволява удължаване на срока. 3. Не се приема. Опитът от първата процедура за прием на КИТИ ясно показва, че е необходимо поставяне на ограничение на броя на партньорите в една КИТИ, за да бъде тя управляема и успешно изпълнявана. Обръщаме внимание, че Единните указания не поставят ограничение за броя на КИТИ, които могат да бъдат подени от един кандидат. В този смисъл, в случай, че кандидатът идентифицира дейности и обекти с повече от 5 партньора, той може да ги оформи в повече от една КИТИ и съответно да подаде повече от една КИТИ. 4. Приема се по принцип. Мерките за енергийна ефективност са допустими при интервенции върху обекти на образователна,
--	--	---	---

		дори до финансови корекции заради невъзможност за спазване на ангажиментите. Затова предлагаме да се обмисли удължаване на срока за изпълнение на КИТИ или поне да се въведе по-голяма гъвкавост за проекти, които обективно изискват повече време за подготовка и реализация. Убедени сме, че такава промяна ще допринесе за по-ефективно и устойчиво изпълнение на проектите, което ще осигури по-пълноценно постигане на заложените цели и ще гарантира реални и устойчиви резултати. 2. Ограничен срок за подаване на КИТИ в рамките на 2 месеца: Настоящият срок за подаване на КИТИ е твърде кратък и може да създаде сериозни затруднения за успешната реализация на проектите. Процедурата включва редица етапи – от изграждане на партньорства и подготовка на концепции, до административни процедури. Предлагаме да се обмисли удължаване на срока за подаване на КИТИ. 3. Увеличаване на броя на партньорите в концепциите за ИТИ В настоящите Насоки за кандидатстване е заложено ограничение за максимален брой от пет партньора в рамките на една концепция за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) – един водещ партньор и до четирима допълнителни партньори. Това ограничение обаче създава сериозно затруднение при изпълнение на дейности, свързани с енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради. Всяко сдружение	социална и здравна инфраструктура, в случай че са съпътстващи към основните същински дейности по модернизиране на съответната инфраструктура. Не са допустими самостоятелни мерки за енергийна ефективност в обекти на образователна, социална и здравна инфраструктура, в които не се изпълняват други същински дейности. Уточнено е в Указанията. 5. Приема се. Текстовете по отношение на ПК ИП са прецизирани и уточнени.
--	--	---	---

		на собствениците на жилищни сгради, обект на интервенция, по същество се счита за отделен партньор. Така, ако в една концепция се предвижда енергийно обновяване на повече от пет сгради, кандидатът е ограничен от максималния допустим брой партньори, въпреки че основната цел на интегрирания подход е именно реализиране на мащабни и ефективни интервенции. В тази връзка предлагаме следното: ☐ Да се направи изключение от ограничението за броя на партньорите специално за концепции, които включват дейности по енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради или; ☐ Да се обмисли увеличаване на максимално допустимия брой партньори в една концепция за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ). Считаме, че предложените промени ще улеснят кандидатстването, ще повишат ефективността на интервенциите и ще допринесат за по-пълноценно изпълнение на стратегическите цели на програмата. 4. Ограничение за мерки за енергийна ефективност в съществуващия сграден фонд по приоритетите за образователна, социална и здравна инфраструктура на Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. На стр. 57-58, т. 1.7 Хоризонтални принципи, * Устойчиво развитие е записан следния текст: „ При ново строителство или обновяване на сграда, изпълнението на всички необходими мерки за енергийна ефективност ще бъде задължително изискване.“ Освен това, за инфраструктурни	
--	--	--	--

		инвестиции с продължителност поне 5 години, следва да се осигури тяхната климатична устойчивост, включително съответствие с принципа за ненанасяне на значителни вреди (DNSH) по Регламент (ЕС) 2020/852. В същото време, в раздел II – Специфични изисквания и правила по Програмите, т. 1 Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г., т. 1.1 Допустими дейности, приоритети (Образователна инфраструктура, здравна и социална инфраструктура и жилищно настаняване) е записан следния текст: „В обхвата на предвидените интервенции не попадат дейности, насочени към повишаване на енергийната ефективност на съществуващия сградния фонд“. Това ограничение създава значителни затруднения, особено по отношение на интервенции в образователната, социалната и здравната инфраструктура, които често включват стари сгради с ниски енергийни характеристики. От една страна, се изисква всяко обновяване на сграда да включва задължителни мерки за енергийна ефективност (в съответствие с принципите на ЕС за устойчивост). От друга страна, се заявява, че мерки за енергийна ефективност на съществуващи сгради не са допустими за финансиране. Изключването на мерки за енергийна ефективност от интервенциите по тези приоритети противоречи на основните принципи за устойчиво развитие и целите за намаляване на въглеродните емисии. Подобряването на енергийните характеристики на съществуващите сгради е ключово за постигането	
--	--	---	--

		на националните и европейските цели в областта на климатичната политика. Инвестициите в модернизация и обновяване на социална, здравна и образователна инфраструктура без включване на мерки за енергийна ефективност ще доведат до по-високи експлоатационни разходи и по-ниска устойчивост на проектите в дългосрочен план. Липсата на енергийна ефективност в социални и здравни заведения директно засяга уязвимите групи, които използват тези услуги. Осигуряването на комфортна и енергийно ефективна среда е част от политиката за социално включване и равен достъп до качествени услуги. С оглед на гореизложеното, предлагаме да се преразгледа и премахне ограничението за допустимост на мерки за енергийна ефективност в съществуващия сграден фонд по приоритетите за образователна, социална и здравна инфраструктура. Така ще се гарантира устойчивостта на инвестициите и ще се постигне реален принос към целите за намаляване на енергийната бедност и въглеродния отпечатък. 5. Липса на информация по Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г. В раздел II – Специфични изисквания и правила по Програмите, 3 Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г. на стр. 72 е посочено кратко описание за примерни допустими дейности по Приоритет 1 „Иновации и растеж, специфична цел 1.3: „Насърчаване на устойчивия растеж и конкурентоспособността на МСП и създаване на работни места в МСП,	
--	--	--	--

		включително чрез производствени инвестиции“. Никъде в проекта на Насоките за кандидатстване не откриваме подробна информация за Приоритет 1, както например е разписано за Приоритет 3 на Програмата.	
BG16FFPR003-2.003-COM7	oblevski@abv.bg	Относно: Корекция за допустимост на кандидати по покана в BG16FFPR003-2.003 - КОНЦЕПЦИИ ЗА ИНТЕГРИРАНИ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ (ИТИ) – 2 Необходима е корекция документацията за подбор по покана в BG16FFPR003-2.003 - КОНЦЕПЦИИ ЗА ИНТЕГРИРАНИ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ (ИТИ) – 2 в частта за териториална допустимост на кандидатите за финансиране. В публикуваният проект на поканата за обществено обсъждане на дата 06.03.2025 г. в ИСУН с е-адрес: https://eufunds.bg са описани в ЕДИННИ УКАЗАНИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ С КОНЦЕПЦИИ ЗА ИНТЕГРИРАНИ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ (ИТИ)-2 -10 страница, конкретно кои са допустими партньори според седалището на регистрация и управление на ЮЛ-кандидат по поканата. Тематиката на изготвяне на проектно предложение и показателите за отчитане са обвързани с приетата Стратегията за интелигентна специализация (ИСИС) за РБългария. Предвид указания в документацията обхват за допустимост за финансиране:	Не се приема. 1. Единните указания не поставят ограничения по отношение допустимите партньори, но изрично посочват кои са допустимите водещи партньори/кандидати – 40 градски общини в обхвата на Приоритет 2 на ПРР. Същевременно, за да бъдат допустими за финансиране партньорите следва да бъдат допустими бенефициенти по една или няколко от участващите в подхода програми. Седалището на партньорите, вкл. водещия партньор е без значение, освен ако не е записано друго в специфичните правила по програмите, от които се търси финансиране. Следва да се отбележи, че изискванията за териториален обхват в документацията не препращат към ИСИС. В Указанията е посочено, че една концепция за ИТИ може да се реализира САМО на територията на един регион за планиране от ниво 2. По настоящата процедура не се допуска кандидатстване с концепции за ИТИ, които се реализират на територията на повече от един регион за планиране от ниво 2. Тук се визират регионите за планиране от ниво NUTS2, съгласно Закона за регионалното развитие, а не районите, съгласно ИСИС. Това ограничение произтича

		Допустими партньори са всички, които попадат в един и същ район на планиране, съгласно Иновационната Стратегия за Интелигентна Специализация на България 2021-2027, отчитането на постигнатите индикатори и резултати по финансираните проекти по тази програма го изискват. То е необходимо да се промени, както следва: Допустими партньори са всички, които попадат в едни и същи тематични области по ИСИС 2021-2027, съгласно Иновационната Стратегия за Интелигентна Специализация на България 2021-2027. Предлаганата корекция няма да рефлектира на качеството на изпълняваните проекти и на начина на отчитане на постигнатите индикатори и финансиране по регион. Корекцията е необходима поради наличие на много кандидат-бенефициенти, които са съседни по географски признак, имат идентични тематични показатели за постигане и отчитане по ИСИС, но попадат в различен регион по ИСИС. Както и предвид изминалите процедури по селекция и финансиране по Приоритет 1, ПРР 2021-2027 на концепции с различни по регион кандидати, то е необходимо и по Приоритет 2, ПРР 2021-2027 да се приложи. Конкретният пример е Община Левски и Община Карлово, които попадат в различен регион по ИСИС, но имат идентични тематични показатели и	от опита от първия прием на КИТИ, както и от разпределението на индикативния бюджет между 6-те региона за планиране. 2. Обхватът на допустимите мерки по ПРР в рамките на настоящата процедура е определен на базата на анализ за възможната степен на постигане на ангажиментите и индикаторите по програмата в резултат на първата процедура за подбор на концепции за ИТИ. Същевременно териториалният обхват на допустимите мерки по отношение на селските общини е заложен в самата програма, в резултат на което по настоящата процедура в селски общини могат да се финансират мерки за здравна инфраструктура и енергийна ефективност и устойчиво обновяване на многофамилни жилищни сгради. В допълнение, след консултации с ЕК и по изключение, се допускат интервенции по ПРР в социална инфраструктура в селски общини. Предвид, че за това ще е необходимо изменение на ПРР, то разходите за такива дейности ще станат допустими по ПРР от момента на подаване на следващо изменение на програмата. Останалите дейности, допустими по настоящата процедура, не могат да бъдат финансирани на територията на селски общини, съгласно одобрената ПРР.
--	--	---	--

		имат подготвена концепция поради тяхното сътрудничество. За Община Левски, която попада в Северозападен район по ИСИС 2021-2027, има тематична област „Индустрия за здравословен живот, биоикономика и биотехнологии”, по която конкретна тематика ще е насочена концепцията за кандидатстване За Община Карлово, която попада в Южен централен район по ИСИС 2021-2027, има тематична област „Индустрия за здравословен живот, биоикономика и биотехнологии”, по която конкретна тематика ще е насочена концепцията за кандидатстване В гореизложените коментари е необходимо да се подчертае също така, че Общините в България координират множество планирани дейности, които са с дългосрочен времеви период и в различни тематични направления и за същите са инвестирали време, средства и експертиза, за да се стигне до настоящия момент и предвид гореизложеното очакваме да детайлизирате с въведената корекция ЕДИННИТЕ УКАЗАНИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ С КОНЦЕПЦИИ ЗА ИНТЕГРИРАНИ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ (ИТИ)-2, за да отговаря на индикативно предоставените програми за проектно финансиране и да се спази принципа на равнопоставеност при достъп до финансирането на проекти с европейски фондове на всички общини в България.	
--	--	---	--

		И не на последно място изразяваме мнение, че е необходимо разширяване обхвата на допустимите мерки, които могат да бъдат финансирани по ПРР. Една интегрирана концепция обхваща различни области на интервенция, свързани с различни потребности. С така поставените ограничения на допустимите дейности, например: „На територията на селските общини, по ПРР могат да бъдат финансирани само мерки за здравна инфраструктура и енергийна ефективност и устойчиво обновяване на многофамилни жилищни сгради“ на практика се получава, че може да се кандидатства само за мерки, които са предварително определени и не кореспондират в достатъчна степен с необходимостта на съответната територия.	
BG16FFPR003-2.003-COM8		Относно: Допълване на тематичните направления за инвестиции, попадащи в обхвата на селските общини по покана в BG16FFPR003-2.003 - КОНЦЕПЦИИ ЗА ИНТЕГРИРАНИ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ (ИТИ) – 2 В документацията за обществено обсъждане са посочени като допустими интервенции по ПО2 с доста ограничен обхват в сравнение с допустимите интервенции по ПО1. Предвид, че липсват в настоящата покана за обществено обсъждане много от тематичните интервенции, които са идентифицирани от заинтересованите страни в селските общини като ключови за устойчивото развитие и с огромна необходимост от целево финансиране, а и които	Приема се частично. Териториалният обхват на допустимите мерки произтича от самата Програма „Развитие на регионите“, където е определено, че в селски общини могат да се финансират мерки за здравна инфраструктура и енергийна ефективност и устойчиво обновяване на многофамилни жилищни сгради. В допълнение, след консултации с ЕК и по изключение, се допускат интервенции по ПРР в социална инфраструктура в селски общини. Предвид, че за това ще е необходимо изменение на ПРР, то разходите за такива дейности ще станат допустими по ПРР от момента на подаване на следващо изменение на програмата.

		бяха заложени в изработването на ПИРО на ниво община в началото на програмния период. Ако не бъдат добавени тематични интервенции като Туризъм, Инвестиции за устойчива градска мобилност, Пътна инфраструктура, функционални връзки и пътна безопасност, включително пътища от I, II и III клас (извън мрежата TEN-T), Културно-историческо наследство, Качествена и безопасна среда, Културна инфраструктура, Спортна инфраструктура, то избраните сектори ще останат без достъп до финансиране за селските общини за целия текущ програмен период и ще наруши правото на местната общност до равен достъп до възможност за устойчиво функциониране и добруване. Допустимите зелени инвестиции по поканата, съгл. публикуваните като официални данни в ЕС по темата за зелена инфраструктура в градски и извънградски райони, то следва да се допълни като допустима и инвестиция в облагородяване на ж.п. гарите в селските общини, предвид че като основни компоненти на градската и селската зелена инфраструктура са: 1. Зелена инфраструктура в селските райони: защитени територии, напр. Натура 2000; национална мрежа от защитени територии; ценни екосистеми и зони с висока природна стойност извън защитените области, например естествени гори и ливади; възстановени биотопи, създадени за защита на определени видове; зони, които допринасят за адаптирането и смекчаването на изменението на климата, например влажни зони или алувиални	Другите дейности, допустими по настоящата процедура, не могат да бъдат финансирани на територията на селски общини, съгласно одобрената ПРР. По отношение на допустимостта на разходите за консултантски услуги за подготовка на проектни предложения, следва да се има предвид, че подготовката на проектни предложения не е предмет на настоящата процедура.
--	--	---	--

		гори и торфища, които задържат вода и помагат за предотвратяване на рискове от наводнения и в същото време абсорбират и съхраняват CO₂; 2. Зелени инфраструктурни елементи в градските райони: дървета и др.; алеи; храсти, групи от храсти и жив плет; линейна растителност в близост до транспортни пътища и улици (крайпътна зеленина), зеленина от страната на релсите, „зелени“ железници; съпътстващата растителност на водни течения и водни площи (брегова ивица); зеленина на сгради - зелени покриви (покривни градини), зеленина на тераси и балкони, зелени стени и зелени фасади, атриумна зеленина; елементи на зелена инфраструктура за инфилтрация на дъждовна вода, създадени от човека влажни зони и ретенционни езера, пречиствателни станции за отпадъчни води от корени на растения, зелени инфилтрационни ивици, пропускливи паважни инфилтрационни ивици. В публикувания доклад за Програма за развитие на регионите 2021 -2027 г. „Анализ на възможностите за прилагане на териториални инструменти“ към месец октомври 2020 г. се предоставя информация, която в настоящата покана за обществено обсъждане липса: „По Приоритетна ос 2 (i,i млрд. евро) се предоставя финансиране за останалите 40 градски общини. ПРР по ПО1 и ПО2 ще подкрепя и инвестиции в селски райони за индустриални зони, пътища от националната пътна мрежа, устойчива	
--	--	--	--

		градска мобилност и инфраструктура за здравеопазване, в случай че изброеното е част от концепцията за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ). По СПРЗСР ще се осигуряват средства за инфраструктурни проекти на селски общини, които ще участват в интегрирани инвестиции по ПО2. Финансирането по пет от седемте участващи Програми (0,6 млрд. евро), допълващо средствата по ПО2 на ПРР, ще бъде на разположение както на 50-те градски общини, така и на участващите селски общини.“-10 стр. „Селските общини ще имат възможност да участват в концепции за ИТИ, по силата на допустимост за финансиране на „меки“ мерки от шестте участващи секторни програми, както и на „твърди“ инфраструктурни мерки по СПРЗСР, които ще са аналогични на предвидените по ППР.“-28 стр. „ПО2 ще подкрепи инвестициите в останалите 40 градски общини. Освен това, градските общини ще могат да се включват в интегрирани интервенции, които се финансират не само от ПРР 2021 - 2027 г., но и от други програми. Що се отнася до основната цел на ПРР, т.е., преодоляване на междурегионалните и вътрешнорегионалните дисбаланси, селските общини ще имат възможност да участват в концепциите за Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ). Те ще могат да участват като партньори на градските общини със свои проекти за малка по размери инфраструктура и основни	
--	--	---	--

		обществени услуги, подкрепени от СПРЗСР заедно с другите шест програми за подпомагане. Включването на селските територии е положително развитие, тъй като би могло да засили социално-икономическото въздействие на концепциите за ИТИ, и то да премине отвъд градските центрове и вероятно да провокира синергични ефекти в целевите функционални райони.“-37 стр. „«Териториалната свързаност» на концепциите за ИТИ е важна за подпомагане на осите за развитие, посочени в ИТСР, тъй като може да предотврати риска от появата на пространствени дупки («бели полета» от гледна точка на липсата на допустимост за финансиране на някои групи общини). Например, ако една селска община е разположена между две градски общини, които участват в съвместна концепция за ИТИ, и това партньорство за ИТИ планира да повиши транспортния капацитет чрез изграждане на път, свързващ тези градски общини, строителството на пътя на територията на селската община също ще бъде част от концепцията за ИТИ. Инвестициите за индустриални зони, национална пътна инфраструктура, устойчива градска мобилност и здравна инфраструктура, разположени в селски райони няма да бъдат подкрепени от СПРЗСР, тъй като ПРР ще отпуска средства за подобни инвестиции.“-38 стр. Източник: публикуваният доклад за Програма за развитие на регионите 2021 -2027 г. „Анализ на	
--	--	--	--

		възможностите за прилагане на териториални инструменти“ към месец октомври 2020 г. „ Насоките на ЕС за България във връзка с целевото определяне на инвестиции за програмен период 2021-2027, по които бяха изработени и гласувани на общинско ниво ПИРО за всяка община са: • Необходимо е инвестициите да са насочени в по-силна степен към потребностите на различните видове функционални зони, а не да са обусловени от стандартно административно деление. • Секторните инвестиции следва да са по-прецизни и да са по-ко-ординирани, за да отразяват индивидуалните особености на конкретните територии, за по-ефективно овладяване на установените дисбаланси и за подкрепа на ендемичния потенциал. ЕС е предложил примери за тематични видове инвестиции, спрямо които да има по-голяма териториална насоченост: изследвания и иновации, транспорт, ВиК инфраструктура, отпадъци, енергийна инфраструктура и енергийна ефективност, пазар на труда, образователна система (особено с оглед групи в неравностойно положение, селски райони и най-необлагодетелствани региони). • Необходимо е да се определят инвестиции с висок приоритет за насърчаване на интегрираното социално-икономическо местно развитие на следните видове територии: селски райони (в т. ч. чрез вомр); големи градски центрове; по-малки градове (местни центрове за растеж); и	
--	--	---	--

		региони/райони, засегнати от прехода от въглеродно интензивна индустрия. Ако не се допусне финансиране на повече тематични направления по поканата за селските общини, то очакваната добавена стойност от ИТИ в териториално измерение - засилване на фокуса върху функционалните зони, за осигуряване на политики, адаптирани към ситуацията и местните условия за дадена територия-то няма да има възможност да бъде постигната за по-слабо развитите региони на страната през програмен период 2021-2027. Допълнително изразяваме възражение по отношение на ограничението на консултантските услуги като допустим разход за подготовка на проектни предложения. Считаме, че това ограничение не е обосновано, предвид ограничените капацитетни възможности на местната администрация и необходимостта от външна експертна подкрепа, която е ключова за качествената подготовка на интегрирани териториални инвестиции. Вярваме, че с предложените допълнения ще бъде постигнато по-добро териториално разпределение на финансирането и реално интегрирано развитие на селските общини през програмен период 2021-2027 г.	
BG16FFPR003-2.003-COM9	ivanov.pe@abv.bg	Предложение 1: Във връзка с публикуваните единни указания, както и с оглед на обстоятелството, че същите са част от процеса по одобряване/актуализиране на общи програмни концепции, считаме за належащо	Не се приема. Единните указания по настоящата процедура не могат да изменят нормативната рамка. Решенията на РСР не са административни актове. В нормативната уредба не е предвидена процедура за обжалване на решенията на РСР.

		да направим следните предложения, касаещи този процес: Както в публикуваните единни указания, така и при всички последващи действия по одобряване/актуализиране на общи програмни концепции е наложително и крайно необходимо да се внесе допълнителна яснота по отношение на правната и институционална рамка (включително в частност в т.2 от указанията), която е приложима в случая. Това не следва да бъде само формално посочване и изброяване на общи програмни и/или оперативни документи и изброяване на органи, които са ангажирани в съответния процес, а дефиниране на конкретната нормативна рамка и най-вече – на органите, които взимат решения на всеки етап в контекста на ЗРР и ПЗРР и на процедурата по одобряване/актуализиране на общи програмни концепции. Последното е от особена важност, доколкото решенията на компетентните органи следва да могат да бъдат обжалвани по общ административен ред от страна на заинтересованите лица. Това касае в частност и начина, по който е предоставена информацията в т. 5.1. от единните указания – във връзка с етапа на подбор на концепции за ИТИ, доколкото там се преразказва съдържанието на Приложение № 4 към ППЗРР, т.е. действия, свързани с публикуване на информация, но същият раздел не съдържа ясни указания, относно актовете, които следва да се приемат в тази връзка и начина, по който се предоставя информация за тях.	
--	--	---	--

		С оглед на действащите разпоредби на ЗРР (чл. 18 и чл. 19) и ПЗРР (чл. 36, ал. 2, чл. 39 ал. 1-4 и чл. 42) – РСР е органът, който приема решения за одобряване/актуализиране на общи програмни концепции за приноса на фондовете на ЕС. Това следва да става с административен акт и съответно – това е актът, който трябва да може да бъде атакуван от заинтересованите лица, респективно те да бъдат информирани за неговото издаване. С оглед на вече проведената първа фаза по подбор на концепции, както и на публикувания текст на единни указания – на този етап по никакъв начин не може да се установи нито акта, който се приема от РСР, нито реда, по който заинтересованите лица биват уведомени за този акт. Такава информация липсва – в противоречие с разпоредбата на чл. 39, ал. 1 от ППЗРР. В допълнение към изложеното, считаме, че е неправилно и заблуждаващо твърдението в публикуваните единни указания, че в процеса по подбор на концепции участват различни органи, тъй като органът всъщност е само един и това е РСР. Изброените в указанията звена (включително звеното за предварителен подбор) са част от неговия експертен състав, видно от чл. 42 от ППЗРР, т.е. те единствено участват в процедурата, която следва да доведе до изготвяне на окончателния акт, а именно решението на РСР. Процедурата на ЗРР и ППЗРР следва да се спазва в нейната цялост и това трябва да е ясно указано и описано в единните указания, които на този етап ненужно се фокусират и преразказват предимно приложение 4 от ППЗРР.	
--	--	---	--

BG16FFPR003-2.003-COM10	ivanov.pe@abv.bg	Предложение 2 Указанията по втората процедура за кандидатстване с концепции за интегрирани териториални инвестиции са дискриминационни, като поставят малките общини в неравностойно положение спрямо първата процедура, без да са налице нормативни изисквания относно въведеното ограничение. Определянето на различни условия относно допустими кандидати, спрямо първата покана и Единните указания към нея, е дискриминационно условие, поставено в ограничение за малките общини. Това по своя смисъл изцяло противоречи на „интегрирания подход“ и обосновката на целите му. Изключването на малките общини от обхвата на допустимите кандидати ги поставя в зависимост от желанието на (в случая) 40те големи града да бъдат кандидат в КИТИ, като включат малката община като партньор. Това е в противоречие на правната рамка за изпълнение на КИТИ, на принципите за добро управление, общия финансов регламент на ЕС, на Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор. Разходването на средства по всички програма включени в ИТИ следва да съответства на РЕГЛАМЕНТ (ЕС, Евратом) 2024/2509 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 23 септември 2024 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза. Съгласно Регламента „,,процедура за възлагане, предоставяне или присъждане“ означава процедура за възлагане на поръчка, процедура за	Не се приема. Настоящата втора процедура за прием на КИТИ е целенасочено насочена към определени кандидати и към определени дейности. Определянето на допустимите кандидати е извършено на база анализ на резултатите от първата процедура и идентифицираните слабости в нея. Следва да се има предвид, че останалите общини (извън кандидатите) могат да участват в процедурата в ролята на партньори и съответно да получат подкрепа в рамките на ПРР.
--------------------------------	-------------------------	---	---

		предоставяне на безвъзмездни средства, конкурс с награди, процедура за предоставяне на нефинансово дарение или процедура за подбор на експерти или на лица или субекти, които изпълняват бюджета съгласно член 62, параграф 1, първа алинея, буква в)“. Регламентът обхваща принципи като прозрачност, отчетност и ефикасност на разходите. Той регламентира процедурите за управление на средства, възлагане на обществени поръчки, предоставяне на безвъзмездни средства и финансови инструменти, за да осигури ефективно и целенасочено използване на публични ресурси. Втората процедура изцяло променя условията относно допустими кандидати, без това да произтича от нормативен акт или стратегически документ. Т.е. видно е непрозрачно и необосновано действие на публичен орган, което ограничава заинтересованите участници в процедурата. Аналогично действие би било разходване на публични средства чрез обществена поръчка с един и същ предмет, публикувана два поредни пъти, в които да са поставени ограничителни условия за участници в нея (в първата са допуснати всички заинтересовани страни, а втората, например, само големи предприятия), без това да е свързано с нормативно изискване. Не са видни мотиви защо са променени условия за допустимост на заинтересованите страни, при наличие на едни и същи обстоятелства относно подхода ИТИ, в първа и втора процедура.	
--	--	--	--

		Ограничителното условия е в противоречие и с текста в указанията „Следва да се има предвид, че специален фокус на подкрепата по ПРР са най-нуждаещите се територии, определени като проблемни/територии със специфични характеристики в съответните ИТСР. Това са териториите с демографски риск, както и планинските, селските и граничните територии.“, тъй като реално изцяло забранява на селските общини да бъдат кандидат. Същността на ИТИ е дефинирана в т. 1 от единните указания, където е посочено следното „Интегрираният териториален подход представлява подход, базиран на местните специфики, насочен към ефективното използване на потенциала на всяка територия при тесен диалог и сътрудничество между институциите, работещи на различни нива на управление, както и останалите заинтересовани страни и участници, действащи на съответната територия.“ Видно от поставените ограничителни условия във втора покана, „всяка територия“, „сътрудничество“, „различни нива на управление“, „институциите“ означават различни неща в първа и втора покана, а местните специфики отразяват само и единствено спецификите на градските общини, допустими за кандидати във втората процедура. В тази връзка, считаме, че втората процедура за КИТИ следва да предвижда същите условия относно допустимост на кандидати, а не да поставя безпринципни, противоречащи на смисъла на ИТИ критерии за допустимост на кандидатите.	
--	--	--	--

BG16FFPR003-2.003-COM11	ivanov.pe@abv.bg	Предложение 3 Ограничителни условия относно допустими дейности спрямо първа процедура за кандидатстване с КИТИ. Не става ясно въз основа на какви мотиви са въведени още ограничителни условия за малките общини. В първа покана е налице следното: „ВАЖНО! За осигуряването на демаркация с мерките, финансирани със средства за Общата селскостопанска политика, инфраструктурните мерки, които могат да бъдат финансирани чрез Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023 -2027 (СПРЗСР), не следва да получават финансиране по ПРР. В тази връзка и с цел засилване на градско-селските връзки и развитието на функционални зони на територията на селски общини по ПРР ще бъдат финансирани само мерки за: ▶ здравна инфраструктура; ▶ енергийна ефективност и устойчиво обновяване на жилищни сгради; ▶ развитие на индустриални зони/паркове; ▶ туризъм; ▶ устойчива мобилност, при ясно обоснована необходимост и интегриран характер на инвестицията; ▶ пътища от републиканската пътна мрежа извън TEN-T мрежата при доказан ефект върху територията на региона като цяло.“ Във втора покана за малките общини е оставен значително ограничен вид допустими дейности: „ВАЖНО! За осигуряването на демаркация с	Приема се частично. Териториалният обхват на допустимите мерки произтича от самата Програма „Развитие на регионите“, където е определено, че в селски общини могат да се финансират мерки за здравна инфраструктура и енергийна ефективност и устойчиво обновяване на многофамилни жилищни сгради. В допълнение, след консултации с ЕК и по изключение, може да се допуснат интервенции по ПРР в социална инфраструктура в селски общини. Предвид, че за това ще е необходимо изменение на ПРР, то разходите за такива дейности ще станат допустими по ПРР от момента на подаване на следващо изменение на програмата. Другите дейности, допустими по настоящата процедура, не могат да бъдат финансирани на територията на селски общини, съгласно одобрената ПРР.
-------------------------	------------------	---	---

		мерките, финансирани със средства за Общата селскостопанска политика, инфраструктурните мерки, които могат да бъдат финансирани чрез Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023 -2027 (СПРЗСР), не следва да получават финансиране по ПРР. В тази връзка на територията на селски общини по ПРР ще бъдат финансирани само мерки за здравна инфраструктура и енергийна ефективност и устойчиво обновяване на многофамилни жилищни сгради.“ Без да има настъпили промени в нормативна уредба и/или стратегически документи, за селските общини е въведен дискриминационен ограничителен критерий, който поставя малките общини от първа покана в по-изгодни условия спрямо втора покана. Видно, че демаркацията не е основния мотив за подобно ограничение, тъй като ако беше, то същите допустими дейности биха били посочени и в първата процедура за КИТИ. Съгласно СПРЗСР в раздел „Демаркация по Споразумението на партньорство“ е посочено следното: „ПРР ще подкрепя интервенции на цялата територия на страната за мерките, които попадат извън обхвата на СПРЗСР като здравна инфраструктура, енергийна ефективност на жилищни сгради, туризъм, индустриални зони/паркове, пътна инфраструктура и устойчива мобилност“, т.е. поставеното ограничение във видовете допустими дейности за малки общини е безпринципно и необосновано.	
--	--	--	--

		Малките общини и развитието им е част от ИТСП на съответния регион, като КИТИ би следвало да отразява, именно, целите и приоритетите на ИТСП. В нито една ИТСП развитието на малките общини като част от интегрираността на инвестициите в региона, не е ограничено само до здравна инфраструктура и енергийна ефективност и устойчиво обновяване на многофамилни жилищни сгради, а както бе посочено и по-горе, това ограничение въведено САМО във втората покана не произтича от демаркацията със СПРЗСП. Считаме, че малките общини следва да бъдат поставени в равни условия спрямо малките общини в първа покана, относно допустими дейности по ПРР, съответно допустимите дейности да отразяват обективно текстовете от стратегически документи по ПРР и СПРЗСП относно демаркация.	
BG16FFPR003-2.003-COM12	Министерство на културата	Следва да се преразгледа отпадането на цяла група от мерки по програмата в сектор „Култура“ и съответните им допустими дейности и специфики, които бяха допустими по първа фаза и тези мерки и дейности да бъдат отново включени в допустимите за финансиране.	Не се приема. Групите дейности по ПРР, включени в допустимия обхват на настоящата процедура, е определен след анализ на резултатите от първата процедура за прием на КИТИ, както и на изпълнението на ПРР в цялост. В рамките на първата процедура вече са

		Изключването на мерки и дейности в цял един сектор, а именно сектор „Култура“ ще доведе до промяна в идеята и същността на интегрирания териториален подход и ще затрудни значително правилното му и всеобхватно прилагане. От друга страна, допускането и включването отново на повече мерки и видове специфични дейности ще доведе до по-голям обхват, интегритет, завършеност и въздействие на концептуалните идеи, което пряко и директно ще доведе до отразяване на повече местни специфики и по този начин до ефективното използване на потенциала на съответната територия.	подадени и одобрени голям брой КИТИ с включени мерки за културна инфраструктура, за разлика от сектори, за които в ПРР е поет конкретен ангажимент за подкрепа. Ангажиментите, поети в програмата, могат да бъдат изпълнени само с определените в проекта на Указания допустими дейности.
BG16FFPR003-2.003-COM13	Община Сливница	Коментар 1/3 Във връзка с публикуваната процедура за обществено обсъждане по покана BG16FFPR003-2.003 - КОНЦЕПЦИИ ЗА ИНТЕГРИРАНИ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ (ИТИ) – 2, на дата 06.03.2025 г. в ИСУН, https://eufunds.bg, е необходима корекция на документацията за подбор в частта за териториална допустимост на кандидатите за финансиране. I. В публикуваният проект на поканата са описани в ЕДИННИ УКАЗАНИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ С КОНЦЕПЦИИ ЗА ИНТЕГРИРАНИ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ (ИТИ)-2 -10 страница, конкретно кои са допустими партньори според седалището на регистрация и управление на ЮЛ-кандидат по поканата.	Не се приема. 1. Цитираният в кавички текст не фигурира в Единните указания по настоящата процедура. Следва да се отбележи, че изискванията за териториален обхват в документацията не препращат към ИСИС. В Указанията е посочено, че една концепция за ИТИ може да се реализира САМО на територията на един регион за планиране от ниво 2. По настоящата процедура не се допуска кандидатстване с концепции за ИТИ, които се реализират на територията на повече от един регион за планиране от ниво 2. Тук се визират регионите за планиране от ниво NUTS2, съгласно Закона за регионалното развитие, а не районите, съгласно ИСИС. Това ограничение произтича от опита от първия прием на КИТИ, както и от

		„Допустими партньори са всички, които попадат в един и същ район на планиране, съгласно Иновационната Стратегията за Интелигентна Специализация на България 2021-2027, отчитането на постигнатите индикатори и резултати по финансираните проекти по тази програма го изискват.“ Съгл. Стратегията за интелигентна специализация (ИСИС) за РБългария, по която са обвързани тематиката на изготвяне на проектно предложение и показателите за отчитане им то е необходимо да се промени, както следва: „Допустими партньори са всички, които попадат в едни и същи тематични области по ИСИС 2021-2027, съгласно Иновационната Стратегия за Интелигентна Специализация на България 2021-2027.“ Корекцията е необходима поради наличие на много кандидат-бенефициенти, които са съседни по географски признак, имат идентични тематични показатели за постигане и отчитане по ИСИС, но попадат в различен регион по ИСИС. Както и предвид изминалите процедури по селекция и финансиране по Приоритет 1, ПРР 2021-2027 на концепции с различни по регион кандидати, то е необходимо и по Приоритет 2, ПРР 2021-2027 да се приложи. II. Корекция относно тематични направления за инвестиции по покана BG16FFPR003-2.003 -	разпределението на индикативния бюджет между 6-те региона за планиране. 2. Приема се частично. Обхватът на допустимите мерки по ПРР в рамките на настоящата процедура е определен на базата на анализ за възможната степен на постигане на ангажиментите и индикаторите по програмата в резултат на първата процедура за подбор на концепции за ИТИ. Същевременно териториалният обхват на допустимите мерки по отношение на селските общини е заложен в самата програма, в резултат на което по настоящата процедура в селски общини могат да се финансират мерки за здравна инфраструктура и енергийна ефективност и устойчиво обновяване на многофамилни жилищни сгради. В допълнение, след консултации с ЕК и по изключение, може да се допуснат интервенции по ПРР в социална инфраструктура в селски общини. Предвид, че за това ще е необходимо изменение на ПРР, то разходите за такива дейности ще станат допустими по ПРР от момента на подаване на следващо изменение на програмата. Останалите дейности, допустими по настоящата процедура, не могат да бъдат финансирани на територията на селски общини, съгласно одобрената ПРР.
--	--	--	---

		КОНЦЕПЦИИ ЗА ИНТЕГРИРАНИ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ (ИТИ) – 2 В документацията за обществено обсъждане са посочени като допустими интервенции по ПО 2 само 2 за селските общини, само 5 за 40-те общини, за разлика от допустимите интервенции по ПО1. По настоящата процедура за 40-те средно големи и по-малки градски общини по Приоритет 2 на ПРР са допустими за финансиране само дейности за: 1. Енергийна ефективност и устойчиво обновяване на многофамилни жилищни сгради; 2. Здравна инфраструктура; 3. Образователна инфраструктура; 4. Социална инфраструктура; 5. Жилищно настаняване. А за 215-те селски общини са допустими за финансиране само дейности за: 1. енергийна ефективност и устойчиво обновяване на многофамилни жилищни сгради 2. здравна инфраструктура Но липсват множество ключови за устойчивото развитие на по-малките региони допустими тематични интервенции за финансиране, които са обсъждани и по които са извършвани на ниво община подготвителни дейности и анализи, с цел да се кандидатства успешно с проектна идея към концепция по ИТИ по ПО 2 за програмен период 2021-2027. Предвид, че обсъждането по поканата е през месец март 2025 и до момента няма никакви реализирани	
--	--	---	--

		инвестиции за 40-те общини и 215-те селски по тематичните направления, както следва: Тематични интервенции, разрешени по ПО2 на ПРР 2021-2027 1. Здравна и социална инфраструктура; 2. Образователна инфраструктура; 3. Културна инфраструктура; 4. Спортна инфраструктура; 5. Жилищно настаняване; 6. Енергийна ефективност; 7. Инвестиции за устойчива градска мобилност; 8. Пътна инфраструктура, функционални връзки и пътна безопасност, включително пътища от I, II и III клас (извън мрежата TEN-T); 9. Качествена и безопасна среда; 10. Мерки за насърчаване на икономическата дейност; 11. Туризъм; 12. Културно-историческо наследство. Източник: публикуваният доклад за Програма за развитие на регионите 2021 -2027 г. „Анализ на възможностите за прилагане на териториални инструменти“ към месец октомври 2020 г. Считам за справедливо и отговорно допълването към настоящата покана, обект на обществено обсъждане към момента с данните и параметрите, вписани в публикувания доклад за Програма за развитие на регионите 2021 -2027 г. „Анализ на възможностите за прилагане на териториални инструменти“ към месец октомври 2020 г	
--	--	--	--

BG16FFPR003-2.003-COM14.	Община Сливница	Коментар 2/3 Необходимо е да се подчертае и фактът, че наближава края на програмния период за изпълнение на проектни идеи, финансирани по бюджет за текущия оставащ времеви интервал на настоящият програмен период 2021-2027, то е релевантно да се финансират наистина икономически обосновани концепции с включени реални регионални нужди. Ограничаването на тематичните направления за финансиране на даден регион, въпреки че го има заложен и в ИСИС профила на общината и в ПИРО за конкретната община ограничава достъпът до финансиране и възможност за реализиране на устойчив икономически растеж на заинтересованите страни в даден регион, които са представители на местната общност и са направили през изминалия период от 2020 досега инвестиции от финансови, времеви и експертни средства с фокус разработване на конкретни проектни идеи за финансиране по ПО 2 ПРР. Конкретните проектни идеи са съобразени с обявените Цели на политиката на ЕС за периода 2021 - 2027 г.: ЦЕЛ 1 - По-интелигентна Европа (иновативна и интелигентна икономика-ческа трансформация) ЦЕЛ 2 - По-зелена, нисковъглеродна Европа (включително енергиен преход, кръгова икономика, адаптиране към климата и управление на риска) ЦЕЛ 3 - По-свързана Европа (мобилност и свързаност с икт)	Не се приема. Повече от половината от бюджета на Приоритет 2 на ПРР вече е заделен за изпълнение на мерките, идентифицирани като приоритетни от заинтересованите страни и съответно одобрени от регионалните съвети за развитие в рамките на концепциите за ИТИ (КИТИ), одобрени по първата процедура за подбор на КИТИ. Групите дейности по ПРР, включени в допустимия обхват на настоящата процедура, е определен след анализ на резултатите от първата процедура за прием на КИТИ, както и на изпълнението на ПРР в цялост. Ангажиментите, поети в програмата, могат да бъдат изпълнени само с определените в проекта Указания допустими дейности. Същевременно следва да се има предвид, че за всяка група дейности е допустимо използването на код 079 „Опазване на природата и биологичното разнообразие, природно наследство и ресурси, зелена и синя инфраструктура“ – виж Приложение Б5. В рамките на този код, на фаза2 следва да се планират мерките по ПРР за зелена градска инфраструктура, които задължително трябва да съпътстват интервенциите, свързани с енергийна ефективност или обновяване или изграждане на сграден фонд.
--------------------------	--------------------	---	---

		ЦЕЛ 4 - По-социална Европа (Европейски стълб на социалните права) ЦЕЛ 5 - Европа, по-близо до гражданите (устойчиво развитие на всички видове територии). Насоките на ЕС за България във връзка с целевото определяне на инвестиции за програмен период 2021-2027, по които бяха изработени и гласувани на общинско ниво ПИРО за всяка община са: • Необходимо е инвестициите да са насочени в по-силна степен към потребностите на различните видове функционални зони, а не да са обусловени от стандартно административно деление. • Секторните инвестиции следва да са по-прецизни и да са по-координирани, за да отразяват индивидуалните особености на конкретните територии, за по-ефективно овладяване на установените дисбаланси и за подкрепа на ендегенния потенциал. ес е предложил примери за тематични видове инвестиции, спрямо които да има по-голяма териториална насоченост: изследвания и иновации, транспорт, ВиК инфраструктура, отпадъци, енергийна инфраструктура и енергийна ефективност, пазар на труда, образователна система (особено с оглед групи в неравностойно положение, селски райони и най-неблагодетелствани региони). • Необходимо е да се определят инвестиции с висок приоритет за насърчаване на интегрираното социално-икономическо местно развитие на следните видове територии: селски райони (в т. ч.	
--	--	--	--

		чрез вомр); големи градски центрове; по-малки градове (местни центрове за растеж); и региони/райони, засегнати от прехода от въглеродно интензивна индустрия. Вземайки и предвид, че в по-малките населени места социо-културните мероприятия са в огромна нужда от финансиране и адекватно развитие в посока дигитализация и енергийна ефективност. Според регионалните подходи на програмен период 2021-2027 има наличие на висока концентрация на т.нар. „кални петна“ покрай столичния район и други големи областни урбанизирани центрове в страната. Необходимостта от устойчиво развитие и зелени инвестиции, градска мобилност и други интервенции, обвързани с тенденциите за повишаване на екологичното съответствие на регионалната инфраструктура, е налице изискването за целево отпускане на финансови средства и за такива интервенции като закупуване то на електромобилни автобуси, предназначени да обслужват крайградските зони, попадащи в съседна община/област, които са натоварени и през работните дни и през уикенда поради големия поток от пътуващи през почивните дни към малките населени места край градския център и в обратна посока всеки работен ден от малките населени места в близост до столицата и областния и/или общински град . Допустимите инвестиции по поканата, свързани със зелена инфраструктура са понятиено интегрирани с дейности по тематични	
--	--	---	--

		направления, които липсват в документа за обществено обсъждане. И ако не се добавят интервенции за финансиране, които да са в синхрон с тематиката на Концепцията за Зелена инфраструктура“ и „Концепцията Баухаус“, то регионите попадащи в малки населени места нямат реален достъп до финансиране, което ще им позволи достойно съществуване и устойчиво икономическо развитие и просперитет. Предвид публикуваните като официални данни в ЕС по темата за зелена инфраструктура в градски и извънградски райони следва да се допълнят тематичните направления, допустими за финансиране с цел да се реализира устойчива концепция по ИТИ с фокус одобрените Цели на ЕС за период 2021-2027, включително ЦУР на ниво регион и държава за периода до 2030. Според Официалната дефиниция на Европейската комисия понятието зелена инфраструктура е „стратегически планирана мрежа от естествени и полустествени зони на околната среда, проектирани и управлявани за предоставяне на широка гама от екосистемни услуги”. Концепцията за зелена инфраструктура Стратегията подчертава, че „въвеждането на елементи от зелената инфраструктура в градските зони създава по-голямо чувство за общност, засилва сътрудничеството, доброволческите дейности на гражданското общество и допринася за борбата със социалното изключване и изолацията. Елементите на зелената инфраструктура имат физическа, емоционална,	
--	--	---	--

		психологическа и социално-икономическа полза за индивида и обществото. Зелената инфраструктура спомага за възможността за свързване на градски и селски райони и създава приятни места за живот и работа.“ Основните функции на зелената инфраструктура: • Околна среда, примерни функции: подобро качество на въздуха и микроклимата в градска среда; смекчаване и адаптиране към изменението на климата; влияние върху хидрологичния цикъл и коефициентите на оттока; насърчаване на биоразнообразието, жизнените цикли и процеси; регулиране на почвената ерозия и други склонови процеси; други регулаторни екосистемни услуги (напр. подпомагане на почвообразуващите процеси, разлагане на вредни вещества и др.); • Социални, здравни и икономически, примерни функции: пространство за контакт, учене на толерантност и демокрация; положително въздействие върху здравето на населението; насърчаване на отдиха и туризма – рекреационни услуги; предотвратяване на престъпления; насърчаване на безопасен и устойчив транспорт; икономически ползи (увеличение на стойността на имотите, увеличение на привлекателността на инвестиционната среда); насърчаване на местното производство на храни; • Структурни и естетически, примерни функции: създаване на градска структура; създаване на духа на мястото, носител на идентичност и ценности; визуално обогатяване на	
--	--	---	--

		пространството; създаване на пейзажен характер и образ – ландшафтна функция Ако не се допусне финансиране на повече тематични направления по поканата за селските общини, то очакваната добавена стойност от ИТИ в териториално измерение - засилване на фокуса върху функционалните зони, за осигуряване на политики, адаптирани към ситуацията и местните условия за дадена територия-то няма да има възможност да бъде постигната за по-слабо развитите региони на страната през програмен период 2021-2027.	
BG16FFPR003-2.003-COM15.	Община Сливница	Коментар 3/3 В публикувания доклад за Програма за развитие на регионите 2021 -2027 г. „Анализ на възможностите за прилагане на териториални инструменти“ към месец октомври 2020 г. се предоставя информация, която в настоящата покана за обществено обсъждане липса и не става ясно къде е демаркацията и кои и кога покани ще финансират липсващите тематични направления, които са заложили според анализа единствено за управление към ПРР с конкретен териториален обхват, вписан и одобрен на областно и общинско ниво, като ПИРО и др. стратегически документи. Липсващите данни в настоящата покана за обществено обсъждане, които бяха заложили в изработването на ПИРО на ниво община и все още са инструмент за стратегическо управление и отчитане на общинските структури в България през настоящият програмен период 2021-2027, са както следва:	Цитираният доклад е изготвен от Световната банка и е публикуван много преди одобрението на ПРР, както и на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР) и останалите програми, участващи в подхода ИТИ. В тази връзка по-меродавни за изпълнението са постановките в самите програми и СПРЗСР. С цитирания доклад не са поемани конкретни ангажименти, а са описани визията и намеренията за изпълнение на интегрирания териториален подход в България. Съответно настоящата процедура не може да се базира на този документ, а само и единствено на одобрените програмни документи. Въпреки това следва да се подчертае, че ПРР допуска финансиране на индустриални зони, пътища от националната пътна мрежа, устойчива градска мобилност и инфраструктура за здравеопазване на територията на селски общини и селските

		„През октомври 2020 г., правителството на България реши, че СПРЗСР и Програмата за морско дело и рибарство ще участват с принос към интегрирания подход и че селските общини ще могат да използват финансиране по ПО1 и ПО2 на ПРР за специфични видове инвестиции (индустриални зони, национална пътна инфраструктура, устойчива градска мобилност и здравна инфраструктура), ако представляват част от концепция за ИТИ.„-50 стр. „Селските общини ще имат възможност да участват в концепции за ИТИ, по силата на допустимост за финансиране на „меки“ мерки от шестте участващи секторни програми, както и на „твърди“ инфраструктурни мерки по СПРЗСР, които ще са аналогични на предвидените по ППР.“-28 стр. „По Приоритетна ос 2 (i,i млрд. евро) се предоставя финансиране за останалите 40 градски общини. ПРР по ПО1 и ПО2 ще подкрепя и инвестиции в селски райони за индустриални зони, пътища от националната пътна мрежа, устойчива градска мобилност и инфраструктура за здравеопазване, в случай че изброеното е част от концепция за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ). По СПРЗСР ще се осигуряват средства за инфраструктурни проекти на селски общини, които ще участват в интегрирани инвестиции по ПО2. Финансирането по пет от седемте участващи Програми (0,6 млрд. евро), допълващо средствата по ПО2 на ПРР, ще бъде на разположение както на	общини вече имаха възможност да участват в КИТИ с такива мерки в рамките на първата процедура за подбор на КИТИ. Настоящата процедура е с ограничен обхват на мерките по ПРР с цел да се осигури изпълнение на поетите ангажменти по програмата. Обръщаме внимание, че няма териториално ограничение за допустимите мерки по останалите участващи в подхода програми и мерките по тях са допустими и за селски общини. По отношение на въпроса за субсидията за лекари – допустимите по ПРР мерки за подпомагане на личните лекари не се финансират с други публични средства.
--	--	--	--

		50-те градски общини, така и на участващите селски общини.“-10 стр. „ПО2 ще подкрепи инвестициите в останалите 40 градски общини. Освен това, градските общини ще могат да се включват в интегрирани интервенции, които се финансират не само от ПРР 2021 - 2027 г., но и от други програми. Що се отнася до основната цел на ПРР, т.е., преодоляване на междурегионалните и вътрешнорегионалните дисбаланси, селските общини ще имат възможност да участват в концепциите за Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ). Те ще могат да участват като партньори на градските общини със свои проекти за малка по размери инфраструктура и основни обществени услуги, подкрепени от СПРЗСР заедно с другите шест програми за подпомагане. Включването на селските територии е положително развитие, тъй като би могло да засили социално-икономическото въздействие на концепциите за ИТИ, и то да премине отвъд градските центрове и вероятно да провокира синергични ефекти в целевите функционални райони.“-37 стр. „«Териториалната свързаност» на концепциите за ИТИ е важна за подпомагане на осите за развитие, посочени в ИТСР, тъй като може да предотврати риска от появата на пространствени дупки («бели полета» от гледна точка на липсата на допустимост за финансиране на някои групи общини). Например, ако една селска община е разположена между две градски общини, които участват в съвместна концепция за ИТИ, и това партньорство	
--	--	---	--

		за ИТИ планира да повиши транспортния капацитет чрез изграждане на път, свързващ тези градски общини, строителството на пътя на територията на селската община също ще бъде част от концепцията за ИТИ. Инвестициите за индустриални зони, национална пътна инфраструктура, устойчива градска мобилност и здравна инфраструктура, разположени в селски райони няма да бъдат подкрепени от СПРЗСР, тъй като ПРР ще отпуска средства за подобни инвестиции.“ – 38 стр. „Концепциите за ИТИ ще бъдат финансирани не само по ПО2, но и от избраните шест секторни програми и СПРЗСР, както и по част от ПО1, посветена на проекти от Тип 3. Конкретният обхват на концепциите за ИТИ ще бъде определен на базата на набор от критерии, които ще осигурят съответствие между проектите и националните секторни приоритети. Първата проектоверсия на тези критерии се разработва понастоящем от българското правителство. По подобие на ПО1, допустимият тематичен обхват на интервенциите по ПО2 е широк (Текстово каре 4.4). ТЕКСТОВО КАРЕ 4.4 Тематични интервенции, разрешени по ПО2 на ПРР 1. Здравна и социална инфраструктура; 2. Образователна инфраструктура; 3. Културна инфраструктура; 4. Спортна инфраструктура; 5. Жилищно настаняване; 6. Енергийна ефективност;	
--	--	---	--

		7. Инвестиции за устойчива градска мобилност; 8. Пътна инфраструктура, функционални връзки и пътна безопасност, включително пътища от I, II и III клас (извън мрежата ten-t); 9. Качествена и безопасна среда; 10. Мерки за насърчаване на икономическата дейност; 11. Туризм; 12. Културно-историческо наследство. Източник: Авторите Като цяло, тематичният обхват на участващите програми е почти всеобхватен и отразява разнообразието от предизвикателства, идентифицирани на регионално ниво. ПРР 2021 - 2027 обхваща широк спектър от интервенции, макар че втората ѝ проектоверсия дава приоритет на две области - енергийна ефективност и здравна инфраструктура и услуги. Необходими са повече подробности, за да се разбере как това определяне на приоритетите ще се превърне в насоки за интегрирания териториален подход. От една страна, такава ситуация предлага на бъдещите кандидати необходимата свобода да приспособяват своите интервенции към своите специфични нужди, а от друга страна тя не дава приоритет на инвестициите в области, в които има най-голяма нужда от тях. Ще е необходима стабилна система за наблюдение, за да се измери как се прилагат териториалните инструменти и дали се реализира достатъчен брой интервенции в най-критичните области, за да се постигнат стратегическите цели	
--	--	--	--

		на интегрирания подход, т.е. по-приобщаващ растеж.“-70 стр. III. Как ще се демаркира субсидията за лекари в селските райони, тъй като в момента се финансират чрез други фондове същите лекари в селски райони?	
BG16FFPR003-2.003-COM16.	m.velinova@vss.justice.bg	ззз	Липсва коментар
BG16FFPR003-2.003-COM17.	m.velinova@vss.justice.bg	На 06.03.2025 г. на страницата на Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейския съюз в България 2020 /ИСУН/, секция „Новини“, рубрика „Процедури за обществено обсъждане“ /https://eumis2020.government.bg/bg/s/Procedure/InfoPublicDiscussion/a95f0863-72a0-42b4-b56f-6191b78e65af/ е публикуван проект на Единните указания за кандидатстване с концепции за интегрирани териториални инвестиции по програмите /Указанията/, финансирани от Европейските фондове при споделено управление за програмен период 2021 – 2027 г. и е определен срокът, в който е допустимо да бъдат изпратени становища и/или възражения на публикувания проект до 20 март 2025 г. включително. Съгласно проекта на Указанията, като допустими бенефициенти са посочени държавни органи, областни администрации, общински власти и други, а като допустими дейности - Енергийна ефективност и устойчиво обновяване на жилищни сгради /включително студентски общежития/,	Не се приема. Групите дейности по ПРР, включени в допустимия обхват на настоящата процедура, е определен след анализ на резултатите от първата процедура за прием на КИТИ, както и на изпълнението на ПРР в цялост. В рамките на първата процедура вече са подадени и одобрени голям брой КИТИ с включени мерки за енергийна ефективност на обществени сгради, за разлика от сектори, за които в ПРР също е поет конкретен ангажимент за подкрепа. Ангажиментите, постигнати в програмата, могат да бъдат изпълнени само с определените в проекта на Указания допустими дейности.

		образователна инфраструктура, здравна и социална инфраструктура и жилищно настаняване. С оглед приложенията и документите, утвърдени с Решение № С/2023/9266 final от 20.12.2023 г., публикувани на интернет страницата на Единия информационен портал на европейските структурни и инвестиционни фондове е видно, че при одобрението на допустимите дейности по Програма „Развитие на регионите“ са включени и обществени сгради, а не само жилищни /Анекс № 4 към приложените документи/. Предвид устройството и принципите на дейността на органите на съдебната система, която защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата, както и взаимодействието между органите на съдебната власт и органите на законодателната и на изпълнителната власт, считаме че обновяването на съдебните сгради се вписват в Планове за интегрирано развитие на общините, като по този начин се осигурява по-висока сигурност в обществените пространства. От възможностите на Програмата по Приоритет 1, за реализиране на проектни предложения, вече се възползваха органи на съдебна власт в страната. По този приоритет, съгласно Приложение 2: Допустими кандидати-конкретни бенефициенти по процедура „Интегрирано градско развитие на 10-те градски общини – основни центрове на растеж“ има одобрени две проектни предложения и едно, което е включено като първа резерва.	
--	--	---	--

		Считаме, че с цел постигане на равни условия по ПРР 2021-2027, следва да бъдат допуснати другите органи на съдебна власт, които стопанисват сгради в териториалния обхват на Приоритет 2. Успешното използване на възможностите, които предлага Приоритет 2 на Програмата по отношение на сградите на съдебната власт със сигурност ще допринесе за успешното прилагане и на Директива 2010/31/ЕС и Директива 2012/27/ЕС и Закона за енергийната ефективност по отношение на подобряване на енергийните характеристики на сгради – държавна собственост. В тази връзка, моля за преразглеждане на обхвата и съдържанието на Указанията по отношение на вида допустими сгради и бенефициенти и отразяване и включване като допустими кандидати и бенефициенти органите на съдебна власт, за участие в Програмата по Приоритет 2.	
BG16FFPR003-2.003-COM18	m.velinova@vss.justice.bg	С решение по т. 2 от протокол № 7/19.03.2025 г. на Комисия "Управление на собствеността" е изпратено писмо рег. № ВСС-12949/20.03.2025 г. до УО по ПРР 2021-2027 по приоритет 2, заведен в ИСУН с № BG16FFPR003-2.003-COM17	На коментара е отговорено по-горе
BG16FFPR003-2.003-COM19	euro@g-oryahovica.org	Уважаеми дами и господа, Предлагаме в т.1.1 Допустими дейности, дейност Енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради да се разшири обхвата, като се допълни "и обществени сгради"	Не се приема. Групите дейности по ПРР, включени в допустимия обхват на настоящата процедура, е определен след анализ на резултатите от първата процедура за прием на КИТИ, както и на изпълнението на ПРР в цялост. В рамките на първата процедура вече са подадени и одобрени голям брой КИТИ с включени мерки за енергийна ефективност на

			обществени сгради, за разлика от сектори, за които в ПРР също е поет конкретен ангажимент за подкрепа. Ангажиментите, поети в програмата, могат да бъдат изпълнени само с определените в проекта на Указания допустими дейности.
BG16FFPR003-2.003-COM20	iuctp@abv.bg	1/ Броят на партньорите в концепциите за интегрирани териториални инвестиции би следвало да се обуславя от спецификата на самите концепции. Ограничаването на партньорите до 5 броя създава много формални ограничения - особено за концепции, които включват всички програмни направления. 2/ В Указанията е еднозначно определена роля на водещ партньор само на 40-те общини, което би създавало множество затруднения - особено при концепции за ИТИ за образование и научни изследвания в регионите. Предлага се да се разширят възможностите - водещи партньори на КИТИ да могат да са и други публични институции - областни администрации, министерства, както и университети и научни организации, с необходимия административен капацитет. 3/ В Указанието не са дефинирани възможности един университет или научен институт да има възможност да участва като партньор в различни концепции за ИТИ в повече от един район. Университетите и научните институти имат множество структурни звена /факултети и научни секции/ с различен предмет на дейност, а част от тях имат и структурни звена в различни региони. 4/ В т.44. ПРОГРАМА „НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ, ИНОВАЦИИ И	1. Не се приема. Опитът от първата процедура за прием на КИТИ ясно показва, че е необходимо поставяне на ограничение на броя на партньорите в една КИТИ, за да бъде тя управляема и успешно изпълнявана. Обръщаме внимание, че Единните указания не поставят ограничение за броя на КИТИ, които могат да бъдат подени от един кандидат. В този смисъл, в случай, че кандидатът идентифицира дейности и обекти с повече от 5 партньора, той може да ги оформи в повече от една КИТИ и съответно да подаде повече от една КИТИ. 2. Не се приема. Фокусът на водещата програма (ПРР) по настоящата процедура са 40 градски общини. Те са най-подходящи за водещи партньори в КИТИ, тъй като разполагат с най-добра експертиза относно местните проблеми и нужди, имат широк поглед върху териториалното развитие и установени контакти с всички заинтересовани страни. Те притежават значителен административен капацитет и дългогодишен опит в подготовката и изпълнението на проекти с европейско финансиране, като същевременно могат да обединяват различни партньори за постигане на интегриран ефект.

		ДИГИТАЛИЗАЦИЯ ЗА ИНТЕЛИГЕНТНА ТРАНСФОРМАЦИЯ” 2021-2027 (ПНИИДИТ) т. 2 е дефинирано ОГРАНИЧЕНИЕ "В една концепция за ИТИ е допустимо участието на едно висше училище и/или една научна организация", което би възпрепятствало възможността за интердисциплинарни изследвания. Това ограничение създава особени затруднения в региони - като Северозападния, в които няма университети и научни институти в много професионални направления. 5/ В т.1.2. Допустими бенефициенти и партньори са пропуснати училища - общинска и държавна собственост. 6/ Предложение да се удължи срокът за подготовка на концепциите на интегрирани териториални инвестиции, с оглед създаване на предпоставки за нормален процес за подготовката на партньорските споразумения.	Освен това, резултатите от първата процедура за подбор на КИТИ показаха, че именно общините успешно изпълняват ролята на водещ партньор, демонстрирайки капацитет за стратегическо планиране и ефективна координация. 3. Не се приема. В т. 6.3. от проекта на Единни указания изрично е посочено „Една концепция за ИТИ може да се реализира САМО на територията на един регион за планиране от ниво 2. По настоящата процедура не се допуска кандидатстване с концепции за ИТИ, които се реализират на територията на повече от един регион за планиране от ниво 2.“ Това ограничение не е случайно и произтича от опита от първия прием на КИТИ, както и от разпределението на индикативния бюджет между 6-те региона за планиране. Това не ограничава участието на университетите в КИТИ, тъй като няма ограничение за броя КИТИ, в които може да участва един и същи партньор. 4. Приема се. Посоченото ограничение "В една концепция за ИТИ е допустимо участието на едно висше училище и/или една научна организация“ ще бъде премахнато. 5. Не се приема. В т.1.2 изрично е посочено „Други организации от публичния сектор“. Държавните и общинските училища влизат в обхвата на тази група допустими бенефициенти по ПРР.
--	--	---	---

			6. Не се приема. Кандидатстването по процедурата е опростено, ограничени са и допустимите дейности по някои от програмите, в сравнение с първата процедура за прием на КИТИ. Напредването в изпълнението на програмния период не позволява удължаване на срока.
BG16FFPR003-2.003-COM21	nichlbi@abv.bg	1/ В т.4. на Указанието Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация” 2021-2027 (ПНИИДИТ) т. 2 е посочено, че "В една концепция за ИТИ е допустимо участието на едно висше училище и/или една научна организация", което създадо особени затруднения на научни институти, които биха могли именно чрез партньорство с други научни институти и университети да разширят своя изследователски капацитет и възможности за интердисциплинарни изследвания. 2/ Особени затруднения за подготовката на Концепциите за интегрирани териториални инвестиции ще създаде формулираното ограничение водещи партньори да са 40-те общини. Концепциите за образование и научни изследвания предполагат роля на водещ партньор да могат да имат и съответните министерства и областни администрации /научните институти и професионалните училища са публична държавна собственост/. 3/ Предложение: да се разшири броят на допустимите партньори - 5 партньора е много голямо формално ограничение, което ще възпрепятства оптимална подготовка на концепции	1. Приема се. Посоченото ограничение <i>"В една концепция за ИТИ е допустимо участието на едно висше училище и/или една научна организация"</i> ще бъде премахнато. 2. Не се приема. Фокусът на водещата програма (ППР) по настоящата процедура са 40 градски общини. Те са най-подходящи за водещи партньори в КИТИ, тъй като разполагат с най-добра експертиза относно местните проблеми и нужди, имат широк поглед върху териториалното развитие и установени контакти с всички заинтересовани страни. Те притежават значителен административен капацитет и дългогодишен опит в подготовката и изпълнението на проекти с европейско финансиране, като същевременно могат да обединяват различни партньори за постигане на интегриран ефект. Министерства, областни администрации и професионални училища са допустими партньори и могат да участват в КИТИ с водещи партньори общини за постигането на по-добра координация и интегриран ефект на мерките. 3. Не се приема. Опитът от първата процедура за прием на КИТИ ясно показва, че е необходимо поставяне на ограничение на броя

		за ИТИ - особено в сферата на образованието и трансфера на научни знания.	на партньорите в една КИТИ, за да бъде тя управляема и успешно изпълнявана. Обръщаме внимание, че Единните указания не поставят ограничение за броя на КИТИ, които могат да бъдат подени от един кандидат. В този смисъл, в случай, че кандидатът идентифицира дейности и обекти с повече от 5 партньора, той може да ги оформи в повече от една КИТИ и съответно да подаде повече от една КИТИ.
BG16FFPR003-2.003-COM22	nwrictm@abv.bg	1. В раздел – Специфични изисквания и правила по програмите - Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г т. 1 "Енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради" е допусната НЕТОЧНОСТ, спрямо текста в ПРР "Енергийна ефективност и устойчиво обновяване на жилищни и ОБЩЕСТВЕНИ СГРАДИ, вкл. студентски и ученически общежития: кампании за повишаване на осведомеността и всички видове мерки за ЕЕ в сградите, вкл. конструктивно (и сеизмично) укрепване, системи за отопление и климатизация, интегрирани инсталации за възобновяема енергия на място, оборудване за зареждане на електромобили, цифровизация на сградите, зелена инфраструктура и др." Предлага се да се ДОПЪЛНИ - ОБЩЕСТВЕНИ СГРАДИ. 2. Редактиран е текста на допустимата дейност от ПРР "Инфраструктурни мерки за насърчаване на икономическата активност: - Инфраструктура за бизнес и предприемачество (вкл. сгради), бизнес и индустриални паркове и др. инфраструктура за иновации и развитие на МСП.", а това са твърде актуални за развитието на регионите мерки.	1. Не се приема. Групите дейности по ПРР, включени в допустимия обхват на настоящата процедура, е определен след анализ на резултатите от първата процедура за прием на КИТИ, както и на изпълнението на ПРР в цялост. В рамките на първата процедура вече са подадени и одобрени голям брой КИТИ с включени мерки за енергийна ефективност на обществени сгради, за разлика от сектори, за които в ПРР също е поет конкретен ангажимент за подкрепа. Ангажиментите, поети в програмата, могат да бъдат изпълнени само с определените в проекта на Указания допустими дейности. 2. Не се приема. Текстът не е редактиран, а не е включен. Вж. отговора по т. 1. 3. Не се приема. В т.1.2 от специфичните изисквания и правила по ПРР изрично е посочено „Други организации от публичния сектор“. Държавните и общинските училища влизат в обхвата на тази група допустими бенефициенти по ПРР.

		Предложение - ДАСЕ ДОПЪЛНИ по оригиналния текст на ПРР. 3. В т.1.2. Допустими бенефициенти и партньори са пропуснати училищата - като допустими бенефициенти и партньори. 4. В раздел – Специфични изисквания и правила по програмите т.3. Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г. е целесъобразно в Указанието да се включи по-детайлно описание за подбора на допустимите бенефициенти. Посочените в Указанието мерки с примерни дейности не съответстват на допустимите групи дейности по официално утвърдената от ЕК Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“: Дейностите за изпълнение на Специфична цел: RSO1.3. Засилване на устойчивия растеж и конкурентоспособността на МСП и създаване на работни места в МСП, включително чрез продуктивни инвестиции (ЕФРР). По тази специфична цел в ПКИП са предвидени за изпълнение следните индикативни групи дейности: • Подкрепа за производствени инвестиции в предприятията съгласно регионалния потенциал за развитие: подкрепа за семейни предприятия, предприятия от творческите индустрии и занаятите. • Насърчаване на предприемаческата активност чрез дялови финансови инструменти – подкрепа за създаване на нови и развитие на съществуващи предприятия.	4. Приема се частично. В рамките на раздел 3 на Указанията, съдържащ информация за възможностите за подкрепа по линия на ПКИП, липсва детайлна информация за дейностите, предвидени за подкрепа по Специфична цел: RSO1.3. „Засилване на устойчивия растеж и конкурентоспособността на МСП и създаване на работни места в МСП, включително чрез продуктивни инвестиции (ЕФРР)“ доколкото тези дейности е планирано да бъдат изпълнявани чрез дългов финансов инструмент, а не чрез безвъзмездно финансиране. Доколкото процедурата за подбор на финансови посредници, които ще предоставят средства към крайни получатели предприятия по линия на ИТИ подхода вече е обявена и с оглед на спецификите за подбор на концепции за ИТИ в случай на финансиране с финансови инструменти (описани в т. 5.1.2. на Указанията), не считаме за целесъобразно предоставяне на допълнителна информация за възможностите за подкрепа чрез финансов инструмент по ПКИП както беше направено в рамките на фаза 1 на Указанията. По отношение на коментара, че посочените в Указанието дейности не съответстват на допустимите групи дейности по официално утвърдената от ЕК Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ и касаещи Специфична цел: RSO1.3. „Засилване на устойчивия растеж и конкурентоспособността на МСП и създаване на работни места в МСП, включително чрез
--	--	--	---

	• Подкрепа за развитие на предприемаческата екосистема, насърчаване на интернационализацията и привличане на чуждестранни инвестиции, което да бъде постигнато чрез: -предоставяне на комплексни услуги в подкрепа на МСП: консултации, обучения и информация за разработване на бизнес планове, определяне на стойност на продукти, достъп до пазари и финансиране, финансови инструменти и др. в полза на МСП на принципа „обслужване на едно гише“; -подкрепа за участието на български МСП в промоционални дейности в страната и в чужбина, вкл. свързване на български предприятия с чуждестранни партньори за подобряване на експортния им потенциал; -реализиране на дейности по осъществяване на проактивен инвестиционен маркетинг, осигуряване на механизми за предоставяне на услуги на потенциални инвеститори; организиране и провеждане на събития/прояви в чужбина с цел привличане на инвеститори; - подкрепа за участие на предприятията в различни европейски международни мрежи; • Подкрепа за реализиране на жизнеспособни инвестиции, насочени към растеж и конкурентоспособност на МСП, установени на територията на индустриални паркове или във функционална близост около тях “ В обобщение: Предвидената в Указанието Групата дейности е предвидена в ПКИП, но не е единствено възможна!!!, останалите групи	продуктивни инвестиции (ЕФРР)“ обръщаме внимание, че в рамките на цитираните индикативни групи дейности, предвидени за изпълнение в рамките на специфичната цел, единствено по отношение на дейността „Подкрепа за реализиране на жизнеспособни инвестиции, насочени към растеж и конкурентоспособност на МСП“ е направено пояснение, че подкрепата ще бъде реализирана чрез дългови инструменти за МСП в рамките на подхода ИТИ. Такова аналогично пояснение има и в раздела на програмата, посветен на планираното използване на териториални инструменти. Независимо от посоченото следва да се има предвид, че в резултат от извършен Междинен преглед на ПКИП съгл. чл. 18, от Регламент (ЕС) 2021/1060 е иницирано изменение на програмата като една от заложените промени е именно в посока разширяване на обхвата на подкрепата. Предвиденото изменение е свързано с разширяване на обхвата на целевата група на подкрепа както по отношение на мерките, подкрепяни чрез финансов инструмент в рамките на Приоритет 1, специфична цел RSO 1.3, така и по отношение на тези, подкрепяни с безвъзмездни средства в рамките на Приоритет 2, специфична цел RSO 2.6, като отпада ограничението за подкрепа само на предприятия, позиционирани на територията на индустриални паркове или във функционална близост около тях.
--	---	---

		дейности по ПКИП би било логично също да са допустими за разработката на КИТИ, което е особено актуален проблем за регионите, в които в процес на проектиране са нови индустриални паркове и особено регионите с негативни характеристики – като Северозападния район. 5. В раздел – Специфични изисквания и правила по програмите т.4. Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация” 2021-2027 (ПНИИДИТ) ➤ по Приоритет 1: Приоритетно направление 3: Трансфер на технологии и знания, като ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ са посочени: Допустими са следните дейности: 1. Модернизиране на изследователския потенциал на висшето училище или научната организация, чрез осигуряване на необходимите материални и нематериални активи (в т.ч. амортизация на наличното специализирано оборудване за периода на проекта) за подпомагане на изследователската дейност и дейности за трансфер на технологии. 2. Осигуряване на достъп до научната инфраструктура за провеждане на лабораторния тествания и изпитвания и обмен на знания със сходни научни обекти. 3. Създаване на тестови и експериментални среди, в които студенти и млади учени могат в реална среда да провеждат изследователски експерименти и опити, подпомагащи тяхното научно израстване и развитие. Според ПНИИДИТ: Приоритетно направление 3: Трансфер на технологии и знания включва:	На база посоченото предвидените в Указанията, публикувани за обществено обсъждане, дейности по ПКИП, свързани с подкрепа на инвестиции, допринасящи за целите на Платформа за стратегически технологии за Европа (STEP) е предвидено да отпаднат и ще бъдат включени първоначално заложените дейности за насърчаване на развитието на производства в областта на чистите технологии, кръговата и нисковъглеродната икономика в рамките на Приоритет 2, специфична цел RSO 2.6., Насърчаване на прехода към кръгова и ресурсоефективна икономика” в допълнение към тези по специфична цел RSO 1.3. 5. Не се приема. Предложените дейности по ПНИИДИТ в Единните указания за втората фаза за подбор на концепции за ИТИ са съобразени с опита от първа фаза на подбор. Посочените допустими дейности по ПНИИДИТ във втора фаза са съобразени, така че да може да се допълват, както с мерките, които ще бъдат в съответствие с предварително идентифицираните цели и приоритети за развитие в съответните интегрирани териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2, така и с допустимите дейности по другите програми, участващи в подхода ИТИ. Посочените интервенции в получения коментар са от Приоритетно направление 3 на Приоритет 1 на ПНИИДИТ и са планирани за изпълнение
--	--	---	--

		3.1. Развитие на модел за трансфер на знания и технологии. Интервенцията има за цел да развие и надгради капацитета на съществуващите офиси за технологичен трансфер към висши училища, научните организации и ЦВП и ЦК, Лабораторен комплекс към НТП СТП чрез национални правила при сътрудничеството с бизнеса, подпомагане участниците в научно-иновационната система в областта на технологичния трансфер и правата за интелектуална собственост, повишаване на културата и на информираността за защита и комерсиализация на ИС. Те ще бъдат определени на база новия закон за НИИ и препоръките от доклада на СИЦ. Тези дейности ще бъдат реализирани посредством определянето на съществуващо звено, което да се ангажира с ясно поставен мандат и цели за постигането на практически и измерими резултати постигати от екипите по трансфер на технологии в публично финансираните организации и научните инфраструктури. 3.2. Иновативни грантове (ваучерна схема) за МСП за насърчаване на сътрудничеството с ЦВП, ЦК, обектите от НПКНИ, Лабораторен комплекс към НТП СТП и други изследователски организации и лаборатории. Основната цел е да насърчи бизнеса за по-широко използване на капацитета на научните организации в процесите на въвеждане на иновативни решения, решаването на различни технологични проблеми на предприятието, в дигитализацията, въвеждането на нови бизнес модели, прототипиране и др.	или се изпълняват в отделни процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ или чрез финансови инструменти, какъвто е Фондът за технологичен трансфер и не следва да се дублират с включените в подхода ИТИ. 6. Не се приема. Опитът от първата процедура за прием на КИТИ ясно показва, че е необходимо поставяне на ограничение на броя на партньорите в една КИТИ, за да бъде тя управляема и успешно изпълнявана. Обръщаме внимание, че Единните указания не поставят ограничение за броя на КИТИ, които могат да бъдат подени от един кандидат. В този смисъл, в случай, че кандидатът идентифицира дейности и обекти с повече от 5 партньора, той може да ги оформи в повече от една КИТИ и съответно да подаде повече от една КИТИ.
--	--	--	--

		3.3. Схема Smart България Съвместни проекти на предприятия и екип от научна организация или висше училище, които могат да защитят значителен потенциал за спечелване на пазарен дял, генериране на икономическо въздействие и износ чрез идеи за изцяло нов продукт, услуга или процес или нова употреба на съществуващи такива, която значително разширява възможностите на компанията. Това е „бърза писта“ за иновации, чрез която партньорството следва да отговори на специфична потребност/възникнала нужда или ниша. 3.4. Зелени и цифрови партньорства за интелигентна трансформация Стратегически проекти, насочени към МСП за повишаване на тяхната конкурентоспособност чрез превръщането на „зелените“ предизвикателства във възможности. Целта е да се създадат условия за устойчиви решения чрез предоставяне на зелени и/или цифрови услуги, създаване на пазарно предимство чрез въвеждането/разработването на „зелени и цифрови“ решения и екоиновации. 3.5. Програми за сътрудничество за иновации и трансфер на знания и технологии в областите на европейските вериги за създаване на стойност (European value chains). 3.6. Съвместни програми между индустрията, МСП и научните организации и висши училища за изграждане на дългосрочно сътрудничество и постигане на значителен напредък и принос към регионалната икономика като например в областта на изграждане на водородни долини. Програмите	
--	--	---	--

		могат да бъдат два типа – фокусни в конкретни приоритетни области и хоризонтални и са амбициозни планове за сътрудничество между всички участници в иновационната екосистема за дълбока трансформация в секторите на интелигентна специализация с потенциал за системна промяна. 3.7. Програми за мобилност между индустрията, изследователски организации и висши училища за допълнително развитие на практическия капацитет и развитие на иновационния и технологичен потенциал на съответното предприятие. Програмите ще насърчават интерсекторната мобилност на учени в предприятията; завръщане на учени от чужбина и привличането им на работа в предприятия. 3.8. Развитие на иновационни клъстери. Интервенцията е насочена основно към вече изградени иновационни клъстери, опериращи в тематичните области на ИСИС 2021-2027 г. Има за цел да подкрепи тяхното по-нататъшно развитие, в т.ч. и надграждане на капацитета им за работа с пространства от данни, изградени по Приоритет 2. 3.9. Фонд за технологичен трансфер за подкрепа на инвестиции в спин-оф компании, стартиращи високотехнологични предприятия и предприятия, базирани на знанието като част от индустриални старт-ъп системи, превръщане на научни разработки в пазарно приложими продукти и технологии, комерсиализация и управление на интелектуална собственост. Ще се стимулира и процеса на разгръщане и акселерация на	
--	--	--	--

		стартиращи компании около развити индустрии и клъстери, за високоефективно споделяне на ползите в областта на научните изследвания и иновациите и в полза на икономическото развитие на дадения сектор и регионите в страната. В обобщение: Множество са възможностите, включени в ПНИИДИТ, които могат да се включат в концепции за интегрирани териториални инвестиции. Целесъобразно би било да се разшири обхвата на дейностите, включени в Указанието. 6. Предложение: да се разшири броят на допустимите партньори - предлаганото в Указанието като допустимост само на 5 партньора ще възпрепятства оптимална подготовка на концепции за ИТИ - особено в сферата на образованието и трансфера на научни знания. Поне асоциираните партньори да има възможност да не се ограничават.	
BG16FFPR003-2.003-COM23	nic_ntcri@abv.bg	1. В предложените за обществено обсъждане Единни указания за кандидатстване с Концепции за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) втора покана между допустимите дейности по ПРР КУЛТУРА, СПОРТ И ТУРИЗЪМ, която включва: ☐ инфраструктура и оборудване за МАСОВ СПОРТ; ☐ съхранение и развитие на КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО: - о инфраструктура и оборудване за културни организации, обекти и сгради, вкл. - о за създаване на ключови регистри и дигитализация на културни ценности;	1. Липсва предложение. 2. Цитираното разпределение е приложимо на ниво програма, а не на ниво регион и изпълнението му може да се проследи едва след като приключи оценката на проектните предложения, подадени по ПРР в съответствие с КИТИ, одобрени в рамките на първата процедура, а тази оценка все още тече. Въпреки това на база анализи на резултатите от първата процедура за прием на КИТИ, беше преценено, че ангажиментите, поети в програмата, могат да бъдат изпълнени само с определените в проекта на Указания допустими дейности. 3. Вж. отговора по т. 2.

	о разработване на планове за опазване и управление на обектите на недвижимото културно наследство; ☐ съхранение и развитие на ПРИРОДНО НАСЛЕДСТВО, вкл. инвестиции в инфраструктура за планински туризъм (напр. хижи и заслони); ☐ общодостъпна дребномащабна инфраструктура и меки мерки за насърчаване развитието на местни забележителности и атракции, включително популяризирането на устойчиви форми на ТУРИЗЪМ: о екотуризм (отговорно пътуване до природни места без да се засяга дивата природа), селски туризъм (насърчаващ алтернативна заетост в селските райони), о културен туризъм (развитие на културни забележителности и атракции опазващи културното наследство, както и о активно изживяване и участие в културни прояви и творчески процеси), о крайбрежен и морски туризъм (с внимание към околната среда и местните традиции, свързани с рибарството и аквакултурите). 2. Това обстоятелство ще доведе до множество регионални дисбаланси в развитието. В първата покана за КИТИ БЕШЕ ДЕФИНИРАНО процентно разпределение на ресурса по ПРР по типове мерки е представен в таблицата по-долу: <table><tr><td>Здравна инфраструктура</td><td>12,15%</td></tr><tr><td>Образователна инфраструктура</td><td>13,48%</td></tr><tr><td>Устойчива мобилност</td><td>17,68%</td></tr></table>	Здравна инфраструктура	12,15%	Образователна инфраструктура	13,48%	Устойчива мобилност	17,68%	
Здравна инфраструктура	12,15%							
Образователна инфраструктура	13,48%							
Устойчива мобилност	17,68%							

		Пътна инфраструктура 10,82% Културна и туристическа инфраструктура 10,00% Зелена градска инфраструктура и сигурност в обществени пространства 9,00% Социална инфраструктура, вкл. жилищно настаняване 7,87% Енергийна ефективност 10,00% Насърчаване на икономическата активност 9,00% Няма публична информация за изпълнението на това разпределение за отделните планови райони от първия етап на конкурса за КИТИ. Липсата на пропорционалност в насочеността на инвестициите за отделните сфери на дейност може да доведе до задълбочаване на регионалните дисбаланси - особено в изоставащи региони като Северозападния. 3. Изключването на възможностите за инвестиции в сферата на културата, спорта и туризма води до ограничения за възможността за подготовка на концепции за интегрирани териториални инвестиции за ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ В ТЕЗИ ОБЛАСТИ - академиите по изкуствата, специализираните научни институти, училищата по изкуствата, професионалните училища по туризъм, спортните училища и др. Като цяло това предпоставя ИЗОЛИРАНЕ НА КРЕАТИВНИТЕ И РЕКРЕАТИВНИ ИНДУСТРИИ ОТ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ.	
Писмо вх. № 99-00-6-154	НСОРБ	<u>I. Принципни коментари и бележки:</u>	<u>I. По принципните коментари и бележки:</u>

(1)/20.03.2024 г.		1. Проектът на Единните указания, сравнен с тези по първата покана, е с доста по-рестриктивен характер, макар втората покана да се анонсира като процес по актуализация на изготвените Общи програмни концепции за принос на фондовете от ЕС към ИТСП на всеки регион. Пример в това отношение е ограничаването, и то без посочени мотиви, на типовете дейности, обект на подкрепа от ПРР, сред които липсват важни и то със съществен принос за икономическото развитие на регионите. Сред липсващите инвестиции, за чието включване в обхвата на поканата настояваме, са инвестициите в културната инфраструктура, спорта и туризма и зелената градска среда. Друг пример, който също трябва да се преосмисли, е недопускане кандидатстването с концепции, които ще се реализират на територията на повече от един регион за планиране от ниво 2. Това изключително много ще затрудни, а и ще принуди 10-те големи градски общини да търсят фиктивни партньорства с ограниченият брой градски общини в съответния им регион. 2. Оценяваме положително настоящият проект на Указания от експертна гледна точка, като много по-фокусиран и ясен от предходния, в т.ч. определянето на допустими водещи кандидати и брой партньори в концепция, максимален БФП на концепция и минимална и максимална стойност на дейност по ПРР. Въпреки това споделяме, че имаме предложения от общини, адресирани и до Вас, за премахването, редуцирането или увеличаването им;	1. Не се приема. По отношение на коментара за обхвата на допустимите дейности по ПРР: Групите дейности по ПРР, включени в допустимия обхват на настоящата процедура, е определен след анализ на резултатите от първата процедура за прием на КИТИ, както и на изпълнението на ПРР в цялост. В рамките на първата процедура вече са подадени и одобрени голям брой КИТИ с включени мерки за културна инфраструктура, спорт и туризъм за разлика от сектори, за които в ПРР е поет конкретен ангажимент за подкрепа. Ангажиментите, поети в програмата, могат да бъдат изпълнени само с определените в проекта на Указания допустими дейности. По същата причина е изключена и група мерки „Зелена градска инфраструктура и сигурност в обществени пространства“. Същевременно следва да се има предвид, че за всяка група дейности е допустимо използването на код 079 „Опазване на природата и биологичното разнообразие, природно наследство и ресурси, зелена и синя инфраструктура“ – виж Приложение Б5. В рамките на този код, на фаза 2 следва да се планират мерките по ПРР за зелена градска инфраструктура, които задължително трябва да съпътстват интервенциите, свързани с енергийна ефективност или обновяване или изграждане на сграден фонд.
------------------------------	--	--	---

	3. В критериите и методиката за подбор и приоритизация на концепциите са включени неизпълними, а и неприложими към спецификата на инвестициите критерии, които до голяма степен са аналогични на използваните по първия прием. Въпреки че водещите мерки, които се предлагат за подкрепа по ПРР, са насочени към социалното и образователното развитие на регионите, се бонусират: приноса към всичките тематични области за развитие на даден регион, дейности, целящи икономически подем и трансформация, развитието на транспортната и цифровата инфраструктура, инвестициите в специфичните природни и културни потенциали и др. При непреформулиране на така заложените критерии, е налице потенциален риск множество от бъдещите концепции да получат „0“ или минимален брой точки по съответният показател за приоритизация. <u>II. Конкретни коментари и бележки по проекта на Единните указания:</u> 1. Предвид обема от дейности, необходими за сформирването на партньорства и подготовката на концепциите, аналогично на предходната покана, срокът за кандидатстване би следвало да е поне 3 месеца от обявяването на поканата. Обръщаме и още веднъж внимание, че сроковете за кандидатстване по поканата би следвало да се координират и синхронизират с указанията в предоставените на общините за съгласуване Насоки за кандидатстване по процедура BG16FFPR003-2.005 „Техническа подкрепа за изпълнение на ИТИ	По отношение на коментара за концепции на територията на повече от един регион за планиране: Това ограничение не е случайно и произтича от опита от първия прием на КИТИ, както и от разпределението на индикативния бюджет между 6-те региона за планиране. Допускането на КИТИ на територията на повече от един регион няма да улесни създаването на партньорства за десетте големи общини, доколкото те винаги ще трябва да участват в партньорство с друга градска община, независимо от региона. Същевременно то ще създаде риска от невъзможност за изпълнение на КИТИ, одобрени на територията на един регион, но некласирани за финансиране на територията на друг. 2. Приема се за информация. 3. Не се приема. КИТИ не се финансират само от една програма (ПРР, по която е ограничен обхвата), а по още 5 други програми, чиито мерки имат принос към всички тематични области. Риск да не получат точки ще има само за КИТИ, които предвиждат интервенции само по ПРР. <u>II. По конкретните коментари и бележки</u> 1. Приема се частично. Напредването в изпълнението на програмния период не позволява удължаване на срока. Кандидатстването по процедурата е опростено, ограничени са и допустимите дейности по някои от програмите, в сравнение с първата процедура
--	---	--

		инструмента“. В допълнение, посоченият краен срок за кандидатстване 31-ви май т.г. е почивен ден и следва при обявяване на поканата за кандидатстване да бъде избрана крайна дата в работен ден. 2. Раздел 9.2 „Критерии за приоритизация на комбинирани концепции за ИТИ от Звеното за предварителен подбор към РСР“: 2.1. Критерий 2 предвижда максимален брой точки, т.е. 20 да се присъждат на концепции в които са включени дейности по всичките 6 участващи програми. С оглед ограниченията на интервенциите по Програмата за околна среда, т.е. инвестиции само в превенция от наводнения и то не за всички региони (София- град и СЗР са изключени) и свлачища, както и на тези по Програмите за конкурентоспособност и научни изследвания, ще е удачно <u>точкуването по критерият да се преработи</u>. Подходящо ще е например 20 точки да се присъждат за концепции с дейности по 4 програми, 10 точки по 3 Програми и 5 точки по 2 Програми; 2.2. Критерий 4 предвижда бонусиране за проекти, финансирани от ЕФСУ по програмите за програмен период 2021-2027, които са в изпълнение на КИТИ, но не са приключили и се реализират в рамките на настоящия програмен период. В това отношение, следва да се има предвид, че по Програмите по ЕФСУ понастоящем от общините се реализират ограничен брой проекти, както следва: предоставяне на топъл обяд; почасови социални услуги в домашна среда; мерки в сферите	за прием на КИТИ и съответно не е необходимо дълго време в подготовка. Приема се предложението крайната дата да бъде в работен ден. 2.1. Не се приема. Начинът на точкуване по цитирания критерий за приоритизация обхваща всички теоретични възможности за комбиниране на различни дейности от различните програми. Получаването на максимални точки по този критерий не е задължително и не е условие за допустимост. 2.2. Приема се. 3. Не се приема. Споразумението за партньорство урежда правата и задълженията на всички партньори, не само на общините. Решението на Общинския съвет потвърждава ангажимента на съответната община, докато декларацията няма такава сила. 4.1. Не се приема. Предвид напредналия етап на изпълнение на програмния период и ограниченията за размера на дейностите по ППР, оптималният срок за изпълнение на проектите по ППР е 24 месеца. 4.2. Не се приема. Не е необходимо мерките да са с финансиране от ПО. 4.3. Не се приема. Допустимите дейности по ППР включват „осигуряване на модерно и достъпно жилищно настаняване, <u>вкл. и на</u> уязвими групи от населението и други групи в неравностойно положение, вкл. роми“. Т.е.
--	--	--	---

		на отпадъците, качеството на атмосферния въздух, опазването на видовете в зоопарковете за конкретни общини, както и подкрепа за дейността на областните информационни центрове. С оглед на това, критерият следва да се преработи в посока надграждане на заложените и трансформирани в пълни проектни предложения инвестиции от първия прием на концепции или да отпадне; 3. Раздел 11 „Документи, които се подават за кандидатстване с концепции за ИТИ“: По отношение на Споразуменията за партньорство, следва да се има предвид, че въпреки липсата на изискване за предоставяне на решение на общинския съвет, вземането на такива е необходимо съгласно Закона за местното самоуправление и местната администрация. Предвид това, както и за оптимизиране изискванията по процедурата, би могло да се обмисли замяна на Споразумението за партньорство с Декларация за ангажимент; 4. Раздел II – специфични изисквания и правила по програмите, Програма „Развитие на регионите“: 4.1. Предвид спецификата на допустимите за финансиране дейности особено в образователната инфраструктура, които освен че подлежат на твърде продължителни процедури по възлагането на обществени поръчки, изискват и съобразяване с графика на учебните занятия, предлагаме планираната им продължителност да бъде до 36 месеца, вместо посочените 24 месеца;	дейността <i>не е ексклузивно насочена</i> само и единствено към уязвими групи от населението и други групи в неравностойно положение, вкл. ромите. Същевременно, изискването за осигуряване на десегрегационен характер на модела при интервенциите, свързани с жилищно настаняване, е общовалидно независимо от целевите групи, към които е насочена съответната дейност. В Приложение 5 е указано, че в подкрепените по ПРР общински жилища <i>приоритетно</i> ще бъдат настанявани представители на определени целеви групи. Това не изключва настаняване и на други целеви групи, при съответната обосновка за липса на необходимост от подкрепа на уязвими и маргинализирани групи, които са с предимство съгласно ПРР.
--	--	---	--

		4.2. По отношение на мерките за инвестиции в образователна инфраструктура е въведено задължително включване на подходящи „меки мерки“ с финансиране от ЕСФ +. С оглед допустимостта на интервенции в детски ясли и градини и ограниченията на мерките по Програма „Образование“ за десегрегация, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията само за училища, ще е необходимо да се уточнят подходящите за яслите и градините „меки мерки“; 4.3. Поради ограничителният характер на мерките, касаещи жилищното настаняване, сведени до осигуряването му на уязвими групи от населението и други групи в неравностойно положение, вкл. роми, предлагаме да се редактират текстовете, свързани с доказване на десегрегационния характер на модела. Мотиви за това са осигуряването на равен достъп до модерно и достъпно жилищно настаняване, независимо от принадлежността към определена социална група. По отношение на жилищното настаняване, общинските съвети като орган за местното самоуправление, следва да могат да самостоятелно да регламентират при какви условия и на какви групи, на база местната специфика, ще бъдат предоставяни изградените с подкрепата на ПРР жилища. Възможности в тази посока са предоставянето им на лица, включително млади специалисти/ експерти, от които има нужда местната икономика, здравеопазването, социалните услуги в общността и пр.	
--	--	--	--

